

Ajuntament
de Mataró

Mataró Educació i Sostenibilitat

Estratègia d'educació per al
desenvolupament sostenible

Mataró, juliol 2008

Direcció: Ajuntament de Mataró
Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat

Redacció: Marta Cuixart Tornos, Margarida Feliu Portabella
(Societat Catalana d'Educació Ambiental)

Mataró, juliol de 2008

SUMARI

PRESENTACIÓ	5
MARC DE TREBALL	7
PUNT DE PARTIDA	7
COM I AMB QUI S'HA FET?	7
SI PARLEM DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE, PARLEM DE...	8
SI PARLEM D'EDUCACIÓ, PARLEM DE...	10
EDUCACIÓ I SOSTENIBILITAT	11
L'AVALUACIÓ DE L'ACCIÓ EDUCATIVA	13
MATARÓ EDUCACIÓ I SOSTENIBILITAT, UN PROJECTE ADREÇAT A...	14
MATARÓ EDUCACIÓ I SOSTENIBILITAT, UN PROJECTE QUE TRACTA DE...	16
MATARÓ EDUCACIÓ I SOSTENIBILITAT, UN PROJECTE AMB LA COL·LABORACIÓ DE...	19
CRITERIS DE QUALITAT	19
CONTINGUTS DE L'ESTRATÈGIA	21
ESTRUCTURA DELS CONTINGUTS	21
LLISTAT D'OBJECTIUS I ACTUACIONS	22
OBJECTIU 1. DIFONDRE LA CULTURA DE LA SOSTENIBILITAT ENTRE EL CONJUNT DE LA CIUTADANIA	25
OBJECTIU 2. AFAVORIR EL CONSUM RESPONSABLE I L'APLICACIÓ DE CRITERIS DE SOSTENIBILITAT A LA VIDA QUOTIDIANA	31
OBJECTIU 3. PROPORCIONAR RECURSOS EDUCATIUS PER AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE ADAPTATS A LA REALITAT DE MATARÓ	35
OBJECTIU 4. IMPLICAR ELS DIFERENTS COL·LECTIUS DE MATARÓ EN EL REpte DE CONSTRUIR UNA CIUTAT MÉS SOSTENIBLE	39
OBJECTIU 5. POTENCIAR L'EDUCACIÓ PER A LA SOSTENIBILITAT ALS CENTRES EDUCATIUS	47
OBJECTIU 6. PROMoure EL VALOR DEL PATRIMONI NATURAL, PAISATGÍSTIC, CULTURAL I SOCIAL DE MATARÓ INCIDINT EN EL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE DE LA CIUTAT	55
OBJECTIU 7. ASSUMIR EL VALOR EDUCATIU DE LA GESTIÓ MUNICIPAL COM A ELEMENT EXEMPLIFICADOR DE CARA ALS CIUTADANS	59
OBJECTIU 8. CREAR UN EQUIPAMENT DE REFERÈNCIA EN MATÈRIA D'EDUCACIÓ PER A LA SOSTENIBILITAT	65
SÍNTESI DE LA RELACIÓ ENTRE LES ACTUACIONS	79
SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT DE L'ESTRATÈGIA	81
AVALUACIÓ DE CADA ACTUACIÓ	81
AVALUACIÓ GLOBAL DE L'ESTRATÈGIA	82
DOCUMENTS DE REFERÈNCIA	85

PRESENTACIÓ

Amb l'Estratègia d'educació per al desenvolupament sostenible de Mataró ens dotem d'un camí concret per continuar avançant en els propers anys en la millora de la divulgació, la formació i la informació de les bones pràctiques, que fan la nostra ciutat capdavantera a Catalunya en el compromís amb la sostenibilitat.

La Casa del nou Parc és, en aquest marc, l'equipament de referència. Una Casa que ha d'allotjar el coneixement, la pràctica, la divulgació, les preguntes i les respostes del Mataró sostenible que anem construint.

Per tal d'incorporar la solidaritat de totes i tots amb el futur immediat, ens cal qüestionar el quefer quotidià, fer-ne les reflexions i dotar-nos dels coneixements per al nou context que volem.

La nostra ciutat es va unir al compromís pel desenvolupament sostenible quan va acordar fa 10 anys un Pla d'Acció Ambiental i la corresponent Agenda 21 Mataró. Va ser un exercici col·lectiu des de la petitesa d'una ciutat que mirava cap al futur amb uns valors arrelats en la solidaritat amb tota la gent que viu al planeta Terra. En definitiva, pensem globalment i actuem localment.

Amb l'Estratègia volem anar més enllà del que fa l'Ajuntament per avançar cap a una ciutat sostenible incorporant la participació i implicació de la ciutadania. Una implicació tant d'entitats, institucions i empreses com a nivell individual i familiar.

L'any 2009 serà el de la planificació d'un nova Agenda 21 Mataró que tindrà com a referent, per millorar, l'experiència acumulada i aquest nou projecte: Mataró Educació i Sostenibilitat.

Quiteria Guirao Abellán
Consellera delegada de Medi Ambient i Sostenibilitat

MARC DE TREBALL

Punt de partida

Mataró és un dels municipis pioners de Catalunya en el desenvolupament de l'Agenda 21 Local i té un important bagatge en educació ambiental. L'elaboració de l'Estratègia d'educació per al desenvolupament sostenible és un pas més en aquest camí ja emprès, i respon als propòsits de:

- sumar esforços, coordinar iniciatives i sistematitzar el treball que s'està fent;
- redefinir les línies d'actuació més importants a desenvolupar en els propers anys. Revisar plantejaments i pràctiques educatives, identificar necessitats i trobar els models més adequats que s'adaptin a la realitat del municipi;
- ampliar les temàtiques tractades, fent especial èmfasi en els aspectes socioeconòmics;
- estendre la cultura de la sostenibilitat a tots els àmbits de la societat (familiar, professional, econòmic...);
- definir els usos d'un futur equipament de referència en el municipi.

Com i amb qui s'ha fet?

El procés de definició de l'*Estratègia d'educació per al desenvolupament sostenible de Mataró* s'ha dut a terme entre els mesos de gener i juny de 2008 a través del projecte **Mataró Educació i Sostenibilitat (MES)**.

Amb la voluntat de donar resposta a les necessitats col·lectives i prioritats de la ciutat, el projecte ha comptat des del principi amb la col·laboració dels professionals, institucions i entitats implicades. Per vehicular la participació es van crear els següents òrgans:

- **Equip coordinador**, integrat pel Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, representants de diferents serveis i instituts municipals (Secció de Civisme i Cooperació Internacional, Servei de Participació Ciutadana, Servei de Manteniment i Serveis, Institut Municipal d'Educació, Institut Municipal de Promoció Econòmica i Institut Municipal d'Acció Cultural) i l'equip d'assessorament extern de la Societat Catalana d'Educació Ambiental (annex 1).

La seva funció ha estat vetllar pel desenvolupament del procés, aportar continguts i garantir la seva solvència tècnica.

- **Grup de treball**, creat en el marc del Consell Municipal de Medi Ambient i obert a totes aquelles persones i col·lectius que participen o tenen interès en les accions i projectes relacionats amb l'educació per a la sostenibilitat a Mataró (annex 2).

La seva funció ha estat definir les línies d'actuació més importants que s'han de desenvolupar en els propers anys i decidir els models d'actuacions més adequats a Mataró.

El grup de treball ha participat en tres reunions que s'han realitzat entre els mesos de febrer i abril de 2008 al Centre Cívic Pla d'en Boet:

- 26 de febrer de 2008. Presentació del projecte MES. Actuacions d'educació per a la sostenibilitat a Mataró des de cada col·lectiu: què fem i què hauríem de fer.
- 25 de març de 2008. Debat i consens sobre objectius compartits i actuacions principals a incloure en el projecte MES.
- 29 d'abril de 2008. Concreció de les actuacions prioritàries.

Per agilitar la dinàmica, en els intervals entre reunions s'han fet propostes de treball per via telemàtica.

Paral·lelament a aquest procés, l'equip assessor de la Societat Catalana d'Educació Ambiental ha recopilat informació a través d'entrevistes a vint-i-cinc agents clau (annex 3) i fonts documentals (annex 4), que s'ha anat presentant al grup de treball i sumant a les seves aportacions.

El resum de les aportacions del grup de treball al llarg de procés es presenta a l'annex 5.

En base a totes aquestes informacions i propostes, l'equip assessor ha elaborat un esborrany de l'*Estratègia d'educació per al desenvolupament sostenible de Mataró* que s'ha presentat a l'equip coordinador per a la seva valoració. El document definitiu recull les esmenes de l'equip coordinador.

Si parlem de desenvolupament sostenible, parlem de...

Un model de desenvolupament que necessita de la participació i la implicació cívica per avançar.

L' Informe Brundtland (1987) defineix el desenvolupament sostenible com *aquell que permet satisfer les necessitats de les generacions presents sense posar en perill la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves pròpies necessitats*.

Aquest concepte es va difondre a partir de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament celebrada a Rio de Janeiro l'any 1992.

El desenvolupament sostenible parla de problemes ambientals que sorgeixen de l'ús que la societat ha fet dels recursos naturals, per tant són problemes socials determinats per conflictes d'interessos entre humans o grups d'humans en la utilització dels recursos (Schnack, 1998). La crisi ambiental no és una crisi ecològica sinó social.

Existeix una visió generalitzada que el desenvolupament econòmic actual no és sostenible. Les divergències apareixen a l'hora de concretar plans d'acció, estratègies o actuacions per canviar el model socioeconòmic vigent. No hi ha consens en la visualització d'un món més sostenible ni en si és o no possible.

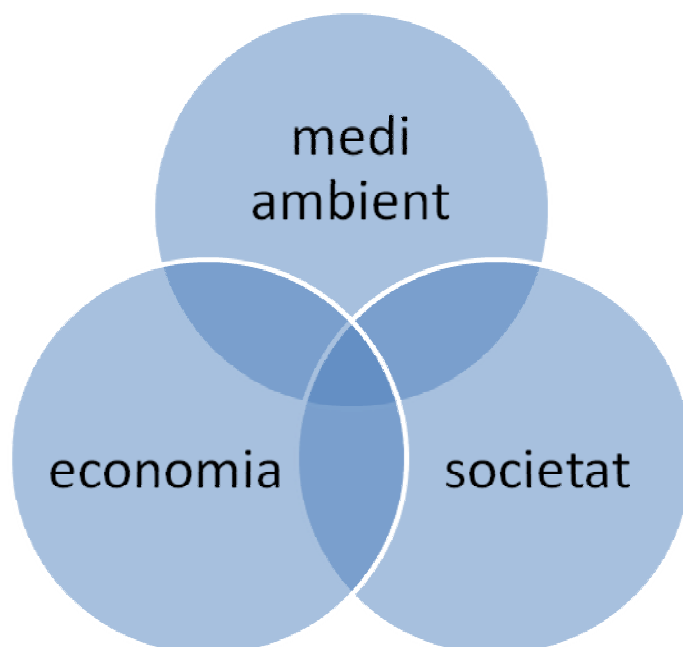
És un concepte ambigu i incert que planteja interrogants sobre les necessitats i les generacions futures:

- Quines són les necessitats? Com distingir entre les necessitats bàsiques i essencials i les que no ho són?. Quins criteris discriminen i decideixen quines necessitats s'han de satisfer i quines no?. Com varien aquestes necessitats bàsiques i per què?
- Quantes generacions futures hem de considerar? Quines necessitats tindran?

L' Informe Brundtland dóna resposta als límits de les necessitats a partir de dos tipus de restriccions: ecològiques (relacionades amb la capacitat de càrrega del planeta) i morals (relacionades amb la renúncia a nivells de consum no universalitzables). Així doncs el desenvolupament sostenible implica components ètics i polítics molt clars com l'equitat, la solidaritat, la justícia...

Cal dibuixar un marc conceptual que permeti situar els objectius i les accions d'aquesta Estratègia d'educació per a la sostenibilitat. No obstant, no és finalitat d'aquest document plantejar tots els punts de vista sobre el desenvolupament sostenible. De fet, molts dels conceptes més importants del nostre món, com per exemple justícia o democràcia, són difícils de definir i tenen interpretacions diferents.

A grans trets es considera que el desenvolupament sostenible està configurat per tres components: medi ambient, societat i economia. Tres cercles amb el mateix grau d'importància que es sobreposen parcialment i que defineixen, en el centre, una àrea d'intersecció. És l'espai que correspon al benestar humà, que és més o menys important segons siguin més estretes les interrelacions.

Quan parlem d'insostenibilitat, el llenguatge crític s'ha de complementar amb el de la possibilitat del canvi: els canvis que s'han de produir a nivell individual (dilema personal entre necessitats i interessos), a nivell social (entre diferents grups i/o individus) i entre àmbits (entre decisions polítiques, mecanismes econòmics...).

Des de l'escenari actual s'ha d'avançar en un camí sense final, que ha d'estar farcit de petites satisfaccions col·lectives. Cada comunitat ha de saber triar les fites. Fites que han de ser culturalment apropiades i localment rellevants i que responguin a les necessitats de la vida actual i futura.

Si parlem d'educació, parlem de...

**Només
hi ha una manera
de comunicar-se:
utilitzar
el llenguatge de l'altre.**

Parlem d'un concepte d'educació que va molt més enllà de l'entorn escolar i que inclou un ampli ventall de processos educatius formals, no formals i informals.

L'educació actual ha de donar resposta a una societat que es caracteritza per ser una societat:

- del coneixement i de la informació;
- multicultural;
- globalitzada;
- de benestar i sostenible;
- canviant.

És una educació que té l'objectiu de dotar els ciutadans d'un conjunt de competències enteses com *capacitats de respondre a demandes complexes i de dur a terme tasques diverses de forma adient. Suposa una combinació d'habilitats pràctiques, coneixements, motivació, valors ètics, actituds, emocions i altres components socials i de comportament que es mobilitzen conjuntament per assolir una acció eficaç.*

Es tracta de competències per actuar en experiències reals. El que és real, pràctic i concret té una motivació especial. Segons Ramon Folch, *Les persones actuem, en moltes ocasions, per necessitats, emocions i beneficis. Ningú actua si no està motivat i es difícil la implicació i la motivació si no coneix molt bé de què es tracta i si no sap si podrà participar i decidir.*

Aprendre és un procés social que requereix mètodes i estratègies que facilitin la participació i la implicació en els processos d'ensenyament-aprenentatge. Estratègies didàctiques que utilitzin models cíclics, que parlin de la realitat més propera (tant física com cultural), que facin plantejar-se preguntes, que demanin la participació de grups heterogenis i el treball amb xarxa, que plantegin petits reptes que es puguin assolir, que tinguin una temporalització clara, que utilitzin un llenguatge positivista, que requereixin coneixements i alhora tinguin en compte que la informació no suposa obligatòriament un canvi de comportament o d'actitud.

Tot procés educatiu és també un procés de comunicació que ha de tenir present que no és suficient un bon missatge, que informar no vol dir que algú escolti, que escoltar no vol dir que algú entengui, que comprendre no vol dir que s'hi estigui d'acord i que acordar no vol dir que es passi a l'acció.

En definitiva parlem d'una educació que es replanteja els coneixements amb els quals treballa, que busca la solució a problemes reals, que proporciona habilitats, que planteja perspectives i que transmet determinats valors.

D'una educació que ara només pot parlar de sostenibilitat, i d'una sostenibilitat que necessita de processos, metodologies i estratègies educatives per assolir els seus reptes.

L'any 2005 es va iniciar la Dècada de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible, declarada per l'Assemblea General de les Nacions Unides i promoguda per la UNESCO. És un bon moment per repensar els programes, línies estratègiques, recursos, materials i campanyes que es realitzen sota el nom d'educació ambiental o educació per al desenvolupament sostenible¹.

L'educació per al desenvolupament sostenible no és una matèria afegida, sinó una invitació a repensar les nostres polítiques educatives, els nostres programes i les nostres pràctiques pedagògiques, de manera que l'educació pugui jugar el paper que li concerneix en la capacitat de tots els membres de la societat, per poder treballar junts en la construcció d'un futur durable.

El seu objectiu és el d'una educació compromesa amb el seu temps: desenvolupar una ciutadania activa, creativa i crítica que sigui capaç d'afrontar conflictes i combinar els coneixements teòrics amb la pràctica, utilitzant mecanismes d'innovació.

Quan parlem d'educació per al desenvolupament sostenible parlem d'una educació enfocada a l'acció i a la construcció d'un coneixement que parli d'un futur orientat al canvi social, que inclogui les dimensions socials, econòmiques, polítiques i ambientals.

L'educació per al desenvolupament sostenible és un concepte dinàmic que posa en valor tots els aspectes de la presa de consciència del públic, de l'educació i de la formació per donar a conèixer o fer comprendre millor els llaços existents entre els problemes socioambientals i per fer progressar els coneixements, les capacitats, les maneres de pensar i els valors, de manera que es pugui donar a cada persona, sigui quina sigui la seva edat i condició, els mitjans per assumir la responsabilitat de crear un futur viable.

¹ Tot i que en aquesta Estratègia s'utilitza més sovint l'expressió *educació per al desenvolupament sostenible*, no s'ha volgut fer una distinció entre educació ambiental i educació per al desenvolupament sostenible. En paraules de Michela Mayer, experta internacional, *en els diferents documents de la Nacions Unides, principalment de la UNESCO i del Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (UNEP), que s'han anat succeint des de 1987 fins avui, han estat diversos els significats i valors atribuïts alternativament a una i altra denominació. A la pràctica, es tracta cada vegada més d'unir els dos aspectes i parlar d'educació ambiental orientada al desenvolupament sostenible* (Mayer, 2006).

Fonaments de l'educació per al desenvolupament sostenible: 10 principis per emmarcar la seva acció i intenció educativa

- A) **Consideració de la crisi ambiental** entesa com a crisi de civilització que ha d'educar per reconstruir les relacions entre les persones i l'entorn. Es busca transformar la societat i les seves relacions socials perquè són les que provoquen la degradació del medi que habitem.
- B) **Incorporació del pensament complex** com un marc ampli que possibiliti entendre el que ens envolta i considerar els fenòmens com a sistemes oberts en constant autoorganització, subjectes a l'atzar i la indeterminació. Cal poder conviure amb la no existència d'una única solució. Comprendre, adaptar-se i sentir-se segurs en el canvis.
- C) **Apropiació de la perspectiva holística.** Una educació marcadament globalitzadora a la qual li interessin les persones en la seva totalitat i que es proposa la superació de la parcel·lació dels coneixements, buscant un equilibri entre aquests, les capacitats i les emocions. La raó i els sentiments no són antagònics. La presa de decisions i l'acció estan vinculats als sentiments i a l'afectivitat individual i col·lectiva.
- D) **Fonamentació en l'ètica** i orientada cap als valors. Reconeixent que no hi ha valors neutres, aposta per una educació *política* que parli per exemple d'equitat com a principi que superi la idea d'igualtat.
- E) **Diàleg entre disciplines.** Cada una d'elles per separat presenta moltes limitacions per explicar el que passa. Les respostes són provisionals. La suma de continguts desintegrats difícilment permeten entendre una situació. La ciència ara ja no té la resposta a tot; la solució als temes ambientals no passa per una solució tècnica sinó per una superació dels models tradicionals d'interdisciplinarietat.
- F) **Fonamentació en el pensament crític** com una de les parts essencials de l'educació. Aquest pensament crític, però, ha de considerar sempre la possibilitat de fer front a qüestions complexes.
- G) **Orientació a l'acció** com a compromís d'actuar pel futur. No s'ha d'entendre el que ens envolta per acceptar-ho sinó per transformar-ho.
- H) **Consideració i focalització en el que aprèn,** no en el que ensenya, que en definitiva no és més que un provocador d'aprenentatges. No es tracta de que ningú tingui la veritat, sinó de facilitar la investigació: les persones elaboren respostes als problemes socioambientals tot assumint la complementarietat, la negociació i els diferents punts de vista i perspectives.
- I) **Vinculació a un context** en tot allò que fa referència a la quotidianitat, en la mesura que afecta les nostres vides.
- J) **Orientació d'escenaris alternatius** de futur. L'educació per al desenvolupament sostenible es compromet amb el futur en una societat que ha d'optar entre diversos futurs possibles. Abans que una necessitat educativa l'educació per al desenvolupament sostenible és una necessitat social.

L'avaluació de l'acció educativa

Si l'educació per al desenvolupament sostenible és una necessitat, la seva avaluació també és evidentment una necessitat.

Avaluar és analitzar el valor de les coses des d'una perspectiva de millora, perquè tot és millorable. L'avaluació l'hem d'entendre com el camí que permet a tot professional decidir, en tot moment, quins són els canvis necessaris. Ha de ser una pràctica habitual reguladora d'un procés que és molt més que quantificar què és el que ha passat (medició de resultats).

En la societat actual, l'avaluació de la qualitat dels serveis, projectes i productes és imprescindible. Les situacions cada cop són més complexes i difícils de preveure. L'avaluació és una manera de recollir informació per poder reflexionar i actuar sobre el procés.

L'avaluació proporciona la informació necessària per millorar la qualitat de les futures actuacions i la satisfacció de l'usuari, permet rendir comptes de les actuacions realitzades i de la seva eficàcia i mostra el grau d'aprenentatge dels participants.

Segons Liriakou i Flogaitis (2000), podem distingir tres conceptes d'avaluació segons el marc en el qual situem els conceptes d'educació i de desenvolupament sostenible:

- **l'avaluació que és una mesura.** Sota aquest prisma, la finalitat de l'educació és donar informació correcta i objectiva i proposar uns comportaments que són els adequats. La solució als problemes actuals relacionats amb la sostenibilitat depèn de la millora en la gestió dels recursos. Els instruments més utilitzats per avaluar són els quantitius. És encara el paradigma més estès en el camp educatiu.
- **l'avaluació que busca la coherència amb els valors explícits.** La finalitat de l'educació és el canvi de valors. El contacte amb la realitat forma part de les experiències i els valors individuals. Els instruments més utilitzats per avaluar són els qualitius.
- **l'avaluació que analitza processos.** La finalitat de l'educació és el canvi social. La participació i la implicació són les accions fonamentals. La visió del món és sistèmica i es centra en les relacions ecològiques, socials, econòmiques i polítiques. Els instruments per avaluar són qualitius i quantitius segons els contextos i els processos.

Cal fer esment, en aquest punt, que els indicadors quantitius no són per ells mateixos totalment objectius de la mateixa manera que els criteris qualitius no són subjectius. El concepte de qualitat no s'ha de contraposar al de quantitat. Aquest concepte d'avaluació ha d'incloure criteris compartits (per tant negociats) i una anàlisi comparativa entre els diferents punts de vista.

Mataró educació i sostenibilitat, un projecte adreçat a...

L'Estratègia s'adreça a tota la població de Mataró. El camí cap al desenvolupament sostenible l'hem de seguir tots, petits i grans, convençuts i reticents. Es tracta d'un procés educatiu en què no hi ha ningú que tingui tot el coneixement; tots ensenyem i aprenem.

El repte és identificar correctament cada públic destinatari i conèixer les seves necessitats i interessos per tal de poder definir la millor actuació².

- **Educadores i educadors**

Les educadores i els educadors, no només de l'àmbit formal sinó també del no formal, tenen un paper rellevant en qualsevol estratègia educativa. No és l'únic ni el principal col·lectiu en el qual recau la labor de transformar la realitat, però és el que garantirà la presència real de l'educació pel desenvolupament sostenible en tots els nivells educatius. La seva formació inicial i permanent ha d'incorporar els reptes de la societat del futur.

- **Joves**

Tot i que han estat alumnes d'un sistema reglat d'educació que ha incorporat el concepte de sostenibilitat en el seu currículum, certes enquestes sobre hàbits i valors relacionades amb el medi ambient i sostenibilitat (Subirats, 2006) identifiquen entre els joves un grup format per persones amb una important manca d'hàbits d'estalvi energètic i d'estalvi d'aigua i *despreocupats* dels problemes ambientals. Un altre grup de joves està format per individus *ocupats*: són persones en situació laboral activa, amb un elevat nivell d'estudis i que tenen uns hàbits regulars, a mig camí entre els bons hàbits i els hàbits ecològicament poc sostenibles, i que destaquen per l'escàs ús del transport públic.

És important que quan parlem dels joves no ho fem restringint-los a destinataris de programes escolars, sinó considerant-los ciutadans implicats en diferents àmbits socials i capaços de relacionar i aprendre en tots els contextos de la seva vida quotidiana.

- **Polítics i altres líders**

Els polítics decideixen les principals necessitats en les quals incidir (inverteixen els diners de la col·lectivitat) i són responsables de l'establiment de lleis i normes. Cal garantir la seva formació i assessorament sobre educació i sostenibilitat en el marc on desenvolupen la seva funció. No malbaratar recursos, identificar necessitats, comptar amb la participació de la població i avaluar resultats per prendre decisions són elements claus d'una política que camini cap al desenvolupaments sostenible.

També hi ha altres líders socials i religiosos que actuen de model dins la societat, i la seva manera d'actuar, els seus consells i opinions tenen un gran impacte.

² Les categories de destinataris i l'ordre en què apareixen venen donats pel grau de prioritat que els hi ha assignat el grup de treball del projecte MES.

- **Associacions**

La gran diversitat d'organitzacions que existeixen a Mataró (culturals, esportives, professionals, de consumidors, de jubilats, de dones...) són una plataforma potent per promoure la participació en un model de ciutat més sostenible. Els reptes que aquest model planteja són complexos i requereixen solucions col·lectives que només es poden assolir mitjançant un procés de participació on les associacions tenen un paper destacat.

- **Treballadors municipals**

Els tècnics municipals i altres servidors públics són els responsables d'executar les polítiques establertes. Han de rebre la formació permanent necessària per integrar les consideracions sobre sostenibilitat en el seu àmbit específic de treball. El desenvolupament sostenible requereix actuacions on la gestió i l'educació treballin conjuntament pel mateix objectiu.

- **Comerciants**

Un dels temes cabdals en aquesta Estratègia és el consum responsable. Els comerciants fan d'enllaç entre producció i consum i tenen un paper determinant en les possibilitats de la població de posar a la pràctica opcions de consum responsable: disponibilitat de productes locals i ecològics, etiquetatge i informació, gestió de residus...

- **Infants i famílies**

Els infants tenen una gran capacitat d'aprenentatge, i a més són un públic *captiu* al qual és fàcil accedir a través de l'escola. Però hem d'evitar fer recaure en ells la càrrega de resoldre els problemes de la nostra societat: els que ara tenim més responsabilitats ens hi hem de posar de seguida.

Per altra banda, la els valors de la sostenibilitat han de ser presents a la família de forma quotidiana. El dia a dia de l'alimentació, la mobilitat, el consum, el temps de lleure, les relacions i rols socials... requereixen un procés d'educació permanent.

- **Empreses i professionals**

La protecció i millora de l'entorn no és només una preocupació social; és un nou factor estratègic de competitivitat que comença a estar present en el sector productiu. Problemàtiques ambientals i socials tenen repercussió en la imatge corporativa de les empreses, que comencen a assumir la seva responsabilitat. La seva implicació és necessària i decisiva.

- **Pagesia**

Ha estat i segueix sent un col·lectiu important al Maresme. Són persones que viuen de la gestió directa d'uns recursos naturals que coneixen i que tenen una importància vital en la preservació del paisatge agrari, la biodiversitat, la qualitat ambiental i el desenvolupament sostenible de la comarca.

- **Hostaleria – restauració**

Es tracta d'un grup significatiu dins del sector de les empreses. La seva influència directa en la imatge que dona als seus clients i les nombroses persones implicades fa de l'hostaleria un espai destacat en el qual treballar.

- **Nova ciutadania**

L'educació és imprescindible per poder facilitar la integració en un medi nou, on paisatge, clima, idioma, cultura, relacions socials, valors... són diferents. Entendre i participar en el funcionament de la ciutat on es viu i es treballa és important tant per les persones que acaben d'arribar com pels que hi són des de fa moltes generacions. El model de desenvolupament sostenible ha de ser compartit.

- **Turistes**

Les persones que visiten Mataró en el seu temps d'oci també tenen un impacte sobre el medi, i han de saber que la ciutat està compromesa en un desenvolupament ètic que promou la protecció de l'entorn des d'una perspectiva d'equitat i solidaritat.

Mataró educació i sostenibilitat, un projecte que tracta de...

L'educació per a la sostenibilitat és, tal com l'hem definit, una educació interdisciplinària que no defuig la complexitat i que integra valors, procediments, fets i conceptes. Nogensmenys, els temes relacionats amb la problemàtica social i ambiental són molts i no és possible ni convenient abordar-los tots alhora. Cada acció educativa és una peça d'un procés educatiu més ampli, al qual fa una aportació. Els continguts a tractar en cada ocasió s'han de mesurar i decidir en funció de les prioritats existents a Mataró, el temps disponible, l'edat dels destinataris, els seus coneixements previs, les seves capacitats, els seus interessos, etc.

Ara bé, cal tenir present que els continguts educatius vinculats als valors no s'aprenen en una lliçó, sinó que han d'impregnar tota l'acció educativa. El **civisme**, la **igualtat**, el **respecte** als altres i a un mateix, la **cura**, la **responsabilitat**, la **participació**... s'han d'afavorir sempre.

Igualment, hi ha conceptes que estan relacionats amb la comprensió de l'objecte d'estudi com a sistema, i seran presents en molts programes i actuacions: **complexitat**, **diversitat**, **interdependència**, **incertesa**...

Pel que fa als temes a tractar, alguns dels que s'apunten són³:

- **Mobilitat**

Fa anys que la ciutadania de Mataró està preocupada pels problemes derivats de l'augment dels desplaçaments de persones, vehicles i mercaderies: alta densitat del trànsit rodat, saturació de les vies de circulació, contaminació atmosfèrica i acústica, reducció de l'espai per a vianants, estrès i pèrdua de qualitat de vida.

³ Els temes a tractar i l'ordre en què apareixen venen donats pel grau de prioritats que els hi ha assignat el grup de treball del projecte MES.

Atenent a aquesta preocupació, l'Agenda 21 de Mataró inclou entre els seus objectius estratègics minimitzar la problemàtica ambiental associada al transport i a la mobilitat (objectiu 6). Per altra banda, l'any 2000 va veure la llum el Pacte per la Mobilitat, impulsat pel Consell Municipal de Circulació i Transport, i l'any 2005 es va publicar el Pla de la Mobilitat Urbana de Mataró. Tots dos documents aposten per un model de mobilitat que permeti mantenir el dinamisme social i econòmic de la ciutat; sigui sostenible i respongui als criteris marcats per l'Agenda 21; vetlli per la seguretat viària; garanteixi la qualitat de vida de tots els ciutadans i ciutadanes i fomenti un canvi d'actituds tant de les administracions com dels ciutadans i ciutadanes, que garanteixin la disciplina viària, complint i fent complir les normes bàsiques de convivència en la mobilitat.

Les actuacions de l'Estratègia d'educació per al desenvolupament sostenible han de recolzar el sisè objectiu estratègic de l'Agenda 21, el Pacte per la Mobilitat i el Pla de Mobilitat, incidint en els aspectes educatius.

- **Consum responsable**

Les pautes de producció i consum intensiu de recursos de la societat actual són el desencadenant de la majoria de problemes socioambientals globals: desigualtats en la qualitat de vida i la distribució de la riquesa, esgotament de recursos no renovables, consum de recursos renovables a un ritme excessiu, emissions de gasos d'efecte hivernacle, contaminació, pèrdua de fertilitat del sòl... Seguir el fil de les conseqüències de les nostres eleccions com a consumidors ens força a incorporar el pensament complex i ens permet correlacionar els actes quotidians amb qüestions socioambientals de tot tipus.

- **Insostenibilitat del model socioeconòmic vigent, principis bàsics de sostenibilitat, petjada ecològica**

La petjada ecològica és un indicador que s'utilitza per mesurar el grau de sostenibilitat d'una població o individu. Representa la superfície de terreny productiu que aquesta població necessita per obtenir els recursos que utilitza i processar els residus que genera, de manera permanent en el temps. S'ha calculat que caldrien dos planetes Terra més perquè tota la població del món pogués viure segons els *estàndards* europeus. El nostre model de vida és, doncs, insostenible.

Jeb Brugmann, estratega urbà i un dels pares de l'Agenda 21 Local, considera que els conceptes de consum responsable i petjada ecològica són claus per entendre la problemàtica socioambiental i la relació entre local i global.

- **Nova cultura de l'aigua**

La població de Mataró fa un bon ús de l'aigua: el consum domèstic s'ha reduït de manera significativa en els darrers anys, passant de 128.4 litres per habitant i dia l'any 2004 a 108.9 litres per habitant i dia l'any 2007. També ha millorat l'eficiència en el reg municipal (reducció d'un 40% en quatre anys) i l'ús d'aigua de pous propis per al reg.

Aquest doncs, és un tema en què la ciutat ha passat de les paraules als fets. Tot i així, no es pot fer un pas enrere: la importància cabdal i la limitació d'aquest recurs fan que s'hagi de seguir destacant en els programes d'educació per a la sostenibilitat.

- **Activitat econòmica orientada al desenvolupament sostenible**

El canvi de paradigma que requereix el desenvolupament sostenible passa per evolucionar d'una societat que associa la prosperitat a l'augment quantitatiu, en la qual el Producte Interior Brut és la mesura de la riquesa, a una societat que cerqui productes

i serveis de millor qualitat, accessibles a totes les persones i que s'hagin obtingut de manera ètica i respectant el medi.

El consum responsable, mencionat abans, requereix naturalment una producció responsable.

- **Nova cultura energètica / canvi climàtic**

L'ús de l'energia és una de les activitats humanes de més impacte ambiental global. El consum de combustibles fòssils contribueix en més d'un 60% a l'emissió de gasos d'efecte hivernacle, i alhora fa dependre l'economia de tot el planeta d'un recurs limitat i d'accés desigual i conflictiu.

Cal tenir present que l'energia que utilitza Mataró o qualsevol altra ciutat no és només la que proporcionen les empreses subministradores, la que prové de fonts renovables i la que utilitza el parc de vehicles del municipi, sinó la necessària per obtenir, transformar i transportar tots els béns que la ciutat consumeix.

L'Agenda 21 de Mataró va apostar per la nova cultura energètica, proposant-se com a objectiu incentivar l'estalvi energètic i l'ús de les energies renovables (objectiu 3).

En el moment de redactar aquesta Estratègia, l'Institut Municipal d'Acció Cultural de Mataró està a punt d'iniciar la seva participació en el projecte europeu CarboSchools Plus, a través del qual es mesuren les concentracions de CO₂ a nivell local i es vincula el món de la recerca i el de l'educació. El Museu de Mataró tindrà un sensor de diòxid de carboni i realitzarà activitats educatives sobre el CO₂ i el canvi climàtic.

- **Prevenició de residus i reciclatge**

El quart objectiu estratègic de l'Agenda 21 de Mataró és desenvolupar una gestió de residus basada en criteris de sostenibilitat. La implicació de l'Ajuntament i de la ciutadania han fet possible que en quatre anys el percentatge de residus reutilitzats o reciclats s'hagi doblat, arribant a un 31.5% (2007). Ara bé, un repte important i alhora difícil d'entomar és aconseguir reduir els residus produïts. En aquest sentit, és essencial el compromís de les administracions, els productors, els distribuïdors i els consumidors per a la reducció d'envasos i embalatges.

La llista de temes a tractar podria estendre's indefinidament. També s'han considerat d'interès prioritari els vinculats a la **gestió del territori**, la **revalorització del patrimoni de Mataró** (natural, paisatgístic, arquitectònic...) i la **sobirania alimentària**. L'objectiu 6 de l'Estratègia es dedica de manera monogràfica a aquests temes.

Mataró educació i sostenibilitat, un projecte amb la col·laboració de...

De la mateixa manera que l'educació per al desenvolupament sostenible ha de ser transversal i interdisciplinària, l'Estratègia d'educació per al desenvolupament sostenible ha de comptar amb la col·laboració dels diferents serveis i instituts municipals, els diferents sectors de la societat mataronina i també d'institucions i entitats d'àmbit territorial més ampli.

Aquesta voluntat de col·laboració es va fer explícita amb la creació de l'equip coordinador i el grup de treball del projecte MES. En la mateixa línia, cada actuació de l'Estratègia apunta una llista de possibles col·laboradors. La llista és orientativa i es pot estendre a altres.

Críteris de qualitat

Orientacions per millorar la qualitat de les actuacions d'educació per al desenvolupament sostenible que es portin a terme

La proposta següent és una adaptació molt simplificada de l'obra de Michela Mayer *Educació per al desenvolupament sostenible*. Es presenta en forma de llistat de preguntes que han de servir de guia per escollir, dissenyar, realitzar i avaluar les actuacions de l'Estratègia. Resumeix la filosofia en la qual hem enquadrat anteriorment l'educació per al desenvolupament sostenible. No pretén ser una llista exhaustiva sinó un intent de proporcionar un punt de partida a tenir present en totes les actuacions.

Per avaluar les actuacions d'educació per al desenvolupament sostenible preguntem-nos si responen afirmativament a aquestes qüestions o a algunes d'elles:

1. Es provoquen accions que tinguin resultats visibles en l'àmbit local?
2. S'utilitza la complexitat com un model que facilita la comprensió del funcionament de les coses que ens envolten per poder-les canviar si és necessari?
3. Es permet preveure diferents opcions de futur?
4. Es transmeten valors com la riquesa de la diversitat cultural i l'empatia, així com la consciència de que el coneixement i la tècnica tenen uns límits?
5. Es considera que el coneixement no només és racional sinó que té molta part emocional i que la informació no és l'únic camí per modificar valors i comportaments?
6. S'utilitza el treball cooperatiu entre grups heterogenis com una manera de buscar solucions a través d'acords col·lectius?
7. Es combina el pensament crític amb un llenguatge possibilista?
8. S'afavoreix la participació entesa com una estratègia per decidir i implicar el major nombre de gent possible?
9. S'estimula la reflexió, la investigació i l'acció?
10. S'utilitzen criteris d'avaluació que permetin comprendre les raons de les dificultats, els errors, les possibilitats de canvis?

CONTINGUTS DE L'ESTRATÈGIA

Estructura dels continguts

L'Estratègia s'estructura en dos nivells: objectius i actuacions.

Contempla un total de vuit objectius i trenta-quatre actuacions.

Per cada objectiu es presenta una diagnosi breu i el llistat d'actuacions corresponents.

Les actuacions es detallen en format de fitxa-resum amb els següents apartats:

- **Títol:** s'ha procurat que expliciti els continguts de l'actuació.
- **Resum:** pautes generals per a dur a terme l'actuació i dades generals del context en el qual s'ha de desenvolupar.
- **Destinataris:** a qui s'adreça principalment l'actuació.
- **Responsables:** serveis, entitats, organitzacions... que es proposa que s'encarreguin de la seva realització, seguiment i avaluació.
- **Col·laboradors:** institucions, entitats, serveis municipals... que ja estan treballant en la mateixa direcció i amb la implicació de les quals es facilitaria l'èxit de l'actuació. Aquest apartat sempre s'acaba amb tres punts suspensius [...] per tal de concretar, en el moment que es faci l'actuació, les col·laboracions possibles i més apropiades.
- **Recursos materials:** no es detallen tots els recursos necessaris sinó aquells més significatius.
- **Recursos humans:** personal necessari per a la realització de l'actuació.
- **Relació amb les altres actuacions:**

S'estableixen tres tipologies d'actuacions en funció de la seva relació amb l'objectiu 8 de l'Estratègia: crear un equipament de referència en matèria d'educació per a la sostenibilitat a la ciutat.

- A) Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament, lligada a les seves funcions. Les actuacions del tipus A es subdivideixen al seu torn en tres classes:
 - A1) Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.
 - A2) És recomanable que s'implementi quan s'inauguri l'equipament o a curt termini.
 - A3) És bastant independent de les altres actuacions i es pot implementar a mig termini.
- B) Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies. Relacionen l'Equipament amb un treball en xarxa, sovint amb iniciatives ja existents que es volen ampliar o millorar.
- C) Actuació independent de l'existència de l'Equipament. Dependrà de l'interès, els recursos econòmics existents i les prioritats que es vagin definint.

- **Indicadors:** a títol orientatiu, s'han definit d'un a quatre indicadors per actuació. Aporten una informació mínima de caràcter quantitatiu, insuficient per si sola per avaluar l'actuació o el grau d'assoliment dels objectius generals. A l'apartat final sobre avaluació de l'Estratègia es fan propostes més àmplies per a l'avaluació de les actuacions i per al seguiment de l'Estratègia en la seva globalitat.

Llistat d'objectius i actuacions

Objectiu 1. Difondre la cultura de la sostenibilitat entre el conjunt de la ciutadania.

Actuacions:

- 1.1. Incidència en els mitjans de comunicació locals.
- 1.2. Potenciació d'una xarxa de punts de disseminació de cultura de la sostenibilitat a la ciutat.
- 1.3. Informació dels resultats i beneficis col·lectius dels actes de la ciutadania favorables a la sostenibilitat.
- 1.4. Integració de sectors de ciutadans no especialment actius en el desenvolupament d'accions relacionades amb l'educació i la sostenibilitat.

Objectiu 2. Afavorir el consum responsable i l'aplicació de criteris de sostenibilitat a la vida quotidiana.

Actuacions:

- 2.1. Atenció de consultes ciutadanes sobre opcions de consum responsable.
- 2.2. Creació d'un Club 21 de persones interessades en rebre informació, recomanacions i facilitats per aplicar bones pràctiques en el dia a dia.
- 2.3. Programació d'una campanya de sensibilització anual de temàtica variable.

Objectiu 3. Proporcionar recursos educatius per al desenvolupament sostenible adaptats a la realitat de Mataró.

Actuacions:

- 3.1. Recursos a l'abast: ciutat i sostenibilitat.
- 3.2. Actualització del programa Mataró Sostenible.
- 3.3. Visites a equipaments i infraestructures emblemàtiques.

Objectiu 4. Implicar els diferents col·lectius de Mataró en el repte de construir una ciutat més sostenible.

Actuacions:

- 4.1. Implicació de les organitzacions de la ciutat en el procés d'actualització de l'Agenda 21.
- 4.2. Realització de seminaris pràctics d'ambientalització d'entitats.
- 4.3. Incorporació de continguts d'educació per al desenvolupament sostenible en els diferents programes de formació i assessorament que es realitzen a Mataró.
- 4.4. Servei d'atenció a consultes de les organitzacions de la ciutat.
- 4.5. Recull i difusió de les bones pràctiques de les entitats i les empreses.
- 4.6. Convocatòria de trobades com a oportunitat d'intercanvi, facilitació de sinergies i treball en xarxa.

Objectiu 5. Potenciar l'educació per a la sostenibilitat als centres educatius.

Actuacions:

- 5.1. Impulsar el Congrés dels escolars. Convocatòria bianual per a la promoció de la participació dels infants i joves en la gestió de la ciutat i l'intercanvi d'experiències entre els centres educatius.
- 5.2. Promoció d'un seminari permanent d'educació per a la sostenibilitat format per mestres i professors de Mataró.
- 5.3. Incorporació de continguts de sostenibilitat relacionats amb Mataró en els plans de formació del professorat.
- 5.4. Identificació de les necessitats educatives dels centres a nivell curricular i elaboració d'un recurs anual que cobreixi aquestes necessitats.
- 5.5. Assessorament i promoció de treballs d'alumnes que utilitzin la recerca i la investigació per plantejar i debatre aspectes de sostenibilitat de Mataró.
- 5.6. Atenció a consultes dels centres educatius formals i no formals de la ciutat.

Objectiu 6. Promoure el valor del patrimoni natural, paisatgístic, cultural i social de Mataró incidint en el desenvolupament sostenible de la ciutat.

Actuacions:

- 6.1. Inventari i catalogació dels recursos de coneixement del patrimoni existents.
- 6.2. Incorporació transversal de continguts relacionats amb la sostenibilitat en els itineraris guiats o autoguiats existents.
- 6.3. Promoció del consum de productes alimentaris locals i ecològics com a via de revalorització de l'economia agrícola i dels agrosistemes mataronins.

Objectiu 7. Assumir el valor educatiu de la gestió municipal com a element exemplificador de cara als ciutadans.

Actuacions:

- 7.1. Formació als treballadors municipals.
- 7.2. Utilització de la intranet municipal com a via d'informació interna.
- 7.3. Optimització de l'ús de la web de sostenibilitat municipal per a la centralització i difusió de les iniciatives emblemàtiques i de les bones pràctiques de l'Ajuntament.
- 7.4. Comunicació de les bones pràctiques en la gestió quotidiana municipal a través d'una campanya permanent de comunicació.

Objectiu 8. Crear un equipament de referència en matèria d'educació per a la sostenibilitat.

Actuacions:

- 8.1. Disseny d'un espai demostratiu de l'aplicació de criteris de sostenibilitat a la vida quotidiana amb aparença de casa particular i que s'expliqui per ella mateixa.
- 8.2. Difusió d'un model de ciutat més sostenible. Recollida i difusió d'iniciatives per a la millora de la sostenibilitat a la ciutat.
- 8.3. Centralització d'informació sobre activitats i serveis d'entitats relacionats amb la sostenibilitat. Acollida i punt de trobada d'entitats afins.
- 8.4. Programació d'activitats formatives i divulgatives.
- 8.5. Servei d'informació, orientació i atenció de consultes de particulars i col·lectius.

Objectiu 1. Difondre la cultura de la sostenibilitat entre el conjunt de la ciutadania

Diagnosi

A Mataró es duen a terme diverses propostes d'educació ambiental que han assolit una incidència significativa en la població. En l'àmbit del voluntariat existeix una dilatada experiència, amb iniciatives com els seminaris, publicacions i recursos educatius de la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró. Per la seva banda, l'Ajuntament ha endegat campanyes d'educació ambiental i programes com el Mataró Sostenible, dedicat a l'educació i difusió de l'Agenda 21 de la ciutat. El Mataró Sostenible es va iniciar l'any 2000 adreçat al públic escolar, i amb el temps ha anat augmentant el nombre de beneficiaris i el ventall de destinataris, incloent actualment grups d'escoles d'adults i associacions.

No obstant, el pes de les iniciatives adreçades al món escolar és molt més alt que el de les adreçades a altres col·lectius. El fet que es destinin esforços als infants i joves és positiu: el desenvolupament sostenible implica un canvi cultural en profunditat, per la qual cosa és important establir una base favorable i facilitar la incorporació de maneres de pensar i d'actuar positives des de la infància.

Però Mataró té una població de 119.441 habitants, dels quals menys d'una cinquena part són escolars o estudiants de qualsevol nivell educatiu. La resta de la població no es pot menystenir: els problemes socioambientals afecten tothom, ara i aquí, i tothom ha d'adquirir la capacitat d'enfrontar-s'hi, perquè qui no formi part de la solució formarà part del problema.

Actuacions

- 1.1. Incidència en els mitjans de comunicació locals.
- 1.2. Potenciació d'una xarxa de punts de disseminació de cultura de la sostenibilitat a la ciutat.
- 1.3. Informació dels resultats i beneficis col·lectius dels actes de la ciutadania favorables a la sostenibilitat.
- 1.4. Integració de sectors de ciutadans no especialment actius en el desenvolupament d'accions relacionades amb l'educació i la sostenibilitat.

Actuació 1.1.

Incidència en els mitjans de comunicació locals.

Resum:

La presència de continguts relacionats amb la sostenibilitat en els mitjans de comunicació ha augmentat notablement en els darrers anys. Actualment hi ha receptivitat per temes que fins fa poc no eren *noticiables*.

Amb aquesta actuació es vol fer arribar la informació a un públic més ampli, sistematitzant la comunicació d'accions i resultats, inclosos els indicadors de sostenibilitat de la ciutat. També es volen amortitzar els esforços que ja es fan per comunicar les novetats a través de la web de sostenibilitat municipal i de publicacions especialitzades.

Es proposa elaborar un senzill pla de comunicació, tenint presents els destinataris, mitjans i calendari més adequats en cada cas. Amb caràcter genèric, es proposa cercar mitjans disposats a crear una secció permanent sobre sostenibilitat; redactar i trametre una nota de premsa quan es dugui a terme una actuació significativa (implementació de bones pràctiques, assoliment de fites de l'Agenda 21, etc.); enviar la informació sobre les activitats a la secció d'agenda dels mitjans i ser receptius a la realització d'entrevistes. Es tindran presents mitjans com Mataró Ràdio, la TDT Mataró, el Més Mataró, revistes d'entitats com l'Atzavara, revistes de distribució gratuïta i els butlletins dels diferents col·lectius.

Destinataris: tota la població.

Responsables: Servei de Comunicació i Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: mitjans de comunicació...

Recursos humans: els propis del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, del Servei de Comunicació, altres serveis municipals, organismes, empreses.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre de notícies o informacions difoses pel Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat que apareixen als mitjans.

Actuació 1.2.

Potenciació d'una xarxa de punts de disseminació de cultura de la sostenibilitat a la ciutat.

Resum:

Per fer arribar la informació a tota la ciutadania i no només a les persones més motivades que ja la cerquen de manera proactiva, cal anar als indrets que aquestes persones freqüenten en comptes d'esperar que siguin elles les que es desplacin per rebre la informació.

L'Equipament de referència (vegeu objectiu 8) pot ser complementat amb missatges des de tota la xarxa d'equipaments de la ciutat, cada un dels quals pot tenir el seu espai de sostenibilitat. Aquest espai es pot adaptar a cada cas i no ha de ser forçosament físic.

Entre els possibles equipaments s'inclouen centres cívics, seus d'entitats, biblioteques, Museu de Mataró, centres d'atenció primària, centre de recursos pedagògics, equipaments juvenils, Centre d'informació i recursos per a les dones, punts d'informació, mercats i equipaments esportius.

Alguns equipaments i entitats ja organitzen activitats pròpies relacionades amb la sostenibilitat, com és el cas de les xerrades o sortides que programen diverses entitats (associacions de veïns, partits polítics...) o els tallers d'alimentació saludable que es fan en centres d'atenció primària.

Altres possibilitats són:

- dedicació d'un espai a la sostenibilitat a les cartelleres d'anuncis i expositors dels equipaments i entitats, a la seva web o al seu butlletí;
- informació explícita de les bones pràctiques ambientals dels equipaments (vegeu actuació 7.4.);
- realització d'activitats del programa de l'Equipament de referència en diferents equipaments de la ciutat;
- itinerància d'exposicions entre els equipaments de la ciutat;
- organització de mercats d'intercanvi o dedicació d'un espai a l'intercanvi de llibres (de manera permanent o temporal);
- col·laboració dels equipaments en la recollida selectiva de petits residus especials domèstics (organitzat amb el Servei de Manteniment i Serveis);
- presència de publicacions relacionades amb la sostenibilitat a la biblioteca;
- cerca de còmplices en la comunicació de missatges (per exemple, venedors i venedores del mercat).

Les dades dels equipaments i col·lectius interessats s'incorporaran a una base de dades única en la qual també es registraran les persones interessades a títol particular. Hi haurà un camp que permetrà distingir equipaments, entitats i persones a l'hora de fer determinades trameses.

A partir de la inauguració de l'Equipament s'enviaran un cop al mes per correu electrònic propostes i informació sobre recursos a la seva disposició (alguns poden ser tan senzills com una nova publicació). Es potenciarà també que els equipaments i entitats difonguin les seves actuacions a través d'aquesta llista de distribució (actuació 8.3.). També rebran el programa d'activitats de l'Equipament (actuació 8.4.) i els comunicats adreçats al Club 21 (actuació 2.2.).

L'Equipament atindrà les seves consultes i facilitarà gestions.

Els equipaments de la ciutat són també destinataris potencials dels seminaris pràctics d'ambientalització (actuació 4.2.).

Destinataris: equipaments i entitats. Se'n beneficia tota la població.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Consell Municipal de Medi Ambient, Servei de Participació Ciutadana, Secció de Civisme i Cooperació Internacional, Institut Municipal d'Acció Cultural, Servei de Salut Pública i Consum, Servei de Joventut i Dona, Institut Municipal d'Educació, Institut Municipal de Promoció Econòmica, Servei de Manteniment i Serveis, entitats...

Recursos materials: els propis de cada equipament. Eventualment es poden crear recursos específics com una exposició itinerant.

Recursos humans: personal del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre d'accions que emprenen els equipaments i entitats i que són comunicades a l'Equipament de referència.

Actuació 1.3.

Informació dels resultats i beneficis col·lectius dels actes de la ciutadania favorables a la sostenibilitat.

Resum:

Una via per incentivar els actes de la ciutadania a favor de la sostenibilitat és informar dels resultats i posar de manifest els beneficis col·lectius. Es tracta d'explicar i contextualitzar el significat de les accions quotidianes, donar valor als avenços assolits i reconèixer el protagonisme dels ciutadans i les ciutadanes en aquestes millores. Aquesta comunicació ha d'utilitzar un llenguatge positiu i el discurs ha de valorar la possibilitat de fer-ho millor.

Aquesta línia de treball ja s'explota amb la publicació dels indicadors de sostenibilitat i en les campanyes d'educació ambiental (estalvi d'aigua, recollida selectiva de residus). Es proposa potenciar-la a l'Equipament (objectiu 8), en la comunicació als mitjans (actuació 1.1.), als equipaments de la ciutat (actuació 1.2.) i eventualment amb cartells a la via pública.

Destinataris: tota la població.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Comissió Agenda 21 municipal, Servei d'Estudis i Planificació, Secció de Civisme i Cooperació Internacional, Aigües de Mataró SA, Servei de Manteniment i Serveis, Servei de Comunicació...

Recursos materials: web de sostenibilitat municipal, cartelleria i comunicats de premsa.

Recursos humans: personal del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Es valorarà la inclusió de preguntes sobre coneixements i pràctiques de la població de Mataró relacionats amb les temàtiques de les campanyes en les enquestes ciutadanes generals.

Actuació 1.4.

Integració de sectors de ciutadans no especialment actius en el desenvolupament d'accions relacionades amb l'educació i la sostenibilitat.

Resum:

El camí cap al desenvolupament sostenible necessita de la implicació i la participació de la majoria dels ciutadans en els grans temes: ús del territori, ús dels recursos naturals, models de creixement econòmic, projecte de cohesió i inclusió social, drets dels ciutadans, extensió de les tecnologies d'informació i comunicació...

De la mateixa manera que hi ha ciutadans i ciutadanes militants en els temes relacionats amb la sostenibilitat, n'hi ha d'altres amb baixa implicació en aquest camp.

L'actuació està destinada a incorporar col·lectius no especialment actius en temes de sostenibilitat però oberts a participar en actuacions puntuals a la ciutat, que responguin als seus interessos.

La finalitat de l'actuació és introduir criteris de sostenibilitat en actuacions que es desenvolupin en el municipi utilitzant el currículum ocult i ambientalitzant la vida quotidiana de diferents col·lectius ciutadans (en les festes, en les activitats esportives, en les activitats culturals i de lleure, en les seues de les diferents associacions i entitats...).

Destinatari: tota la població.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Institut d'Esports, Servei de Participació Ciutadana, Secció de Civisme i Cooperació Internacional, entitats, associacions...

Recursos materials: web de sostenibilitat municipal.

Recursos humans: personal del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre de col·lectius no relacionats directament amb l'Equipament ni amb l'administració municipal que han realitzat consultes i incorporat criteris de sostenibilitat en les seves activitats.

Objectiu 2. Afavorir el consum responsable i l'aplicació de criteris de sostenibilitat a la vida quotidiana

Diagnosi

L'educació per a la sostenibilitat es realitza en un context desfavorable: el de la societat de consum, que propugna uns valors oposats al pensament sostenibilista. Es dona la paradoxa que a mida que la crisi ambiental es fa més evident i la preocupació pels problemes ambientals creix entre la societat, el marketing s'apropia dels valors de la sostenibilitat, els distorsiona i els retorna a través d'una allau de missatges contradictoris i mancats de rigor científic que ens inciten a consumir més.

Tot i així, el compromís dels mataronins i les mataronines en determinats àmbits ha anat creixent en els darrers anys. És destacable la reducció del consum d'aigua per habitant i dia, que en 10 anys ha minvat un 15%, com també el percentatge de residus recollits selectivament, que ha augmentat en més de 10 punts des de l'any 2002.

Es constata, doncs, que moltes persones estan disposades a millorar les seves pràctiques. Cal, però, que aplicar criteris de sostenibilitat a la vida diària estigui a l'abast. Les persones han de rebre informació sobre l'impacte de les seves accions, conèixer les alternatives existents i tenir possibilitats reals de transformar les intencions en actes.

Actuacions

- 2.1. Atenció de consultes ciutadanes sobre opcions de consum responsable.
- 2.2. Creació d'un Club 21 de persones interessades en rebre informació, recomanacions i facilitats per aplicar bones pràctiques en el dia a dia.
- 2.3. Programació d'una campanya de sensibilització anual de temàtica variable.

Actuació 2.1.

Atenció de consultes ciutadanes sobre opcions de consum responsable.

Resum:

Aquest servei es realitzarà des de l'Equipament, i formarà part de l'actuació 8.5.

El servei d'atenció de consultes contempla la creació d'una base de dades d'ús intern amb un registre per a cada consulta tipus. Inicialment es farà una labor de cerca i sistematització d'informació relacionada amb els elements presents a l'Equipament (vegeu actuació 8.1) i amb les preguntes potencialment més freqüents, atenent a l'experiència de l'Oficina Agenda 21 i d'altres municipis que tenen aquest servei.

S'oferirà informació sobre possibilitats de reduir el consum; comparatives de cicle de vida i/o d'eficiència de diferents productes; distintius de qualitat ambiental, certificacions i etiquetatge ecològic; serveis de reparació, compra-venda o intercanvi d'articles de segona mà en botigues, mercats o per Internet; productes reciclats; impacte ambiental dels diferents envasos i embalatges; mobilitat sostenible, etc.

Alguns dels productes, bens i serveis sobre els quals s'oferirà informació són: aliments (locals, de temporada, ecològics, de comerç just...), productes de neteja i higiene (incloent alternatives casolanes als productes industrials), roba, joguines, material d'oficina, fusta i derivats, aparells elèctrics i electrònics, dispositius d'estalvi d'aigua i d'energia, material de construcció, instal·lacions d'energies renovables, vehicles i mitjans de transport, plantes hortícoles i ornamentals, gestió de residus, etc.

La informació serà tant genèrica com específica de Mataró (botigues, serveis, taxes i incentius...). L'actualització de la informació es farà atenent a les demandes i a les novetats que arribin a l'Equipament.

Les consultes personalitzades podran realitzar-se per correu electrònic, per telèfon i presencialment a l'Equipament. En les consultes presencials s'utilitzarà el suport dels elements reals presents a la casa, a més de les guies, catàlegs i fulletons disponibles. En els casos de consultes especialitzades, per a una millor atenció, es recomanarà la cita prèvia.

Les respostes a les consultes més freqüents i les informacions d'actualitat es difondran a la web de sostenibilitat municipal.

Destinatari: públic general.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Secció de Civisme i Cooperació Internacional, Institut Municipal de Promoció Econòmica, mercats municipals, productors agroalimentaris ecològics de Mataró, Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya, Institut Català del Consum, Centre de Recerca i Informació en Consum, Setem, Intermon-Oxfam, Xarxa de Consum Solidari, Fundació Catalana per a la Prevenció dels Residus i el Consum Responsable...

Recursos materials: productes exposats a l'Equipament; espai per a l'atenció de visites; telèfon; ordinador connectat a la xarxa; base de dades d'informacions temàtiques i registre de consultes; impressora; informació documental (incloent subscripció a la revista Opcions).

Recursos humans: personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicador:

- Nombre de consultes ateses.

Actuació 2.2.

Creació d'un Club 21 de persones interessades en rebre informació, recomanacions i facilitats per aplicar bones pràctiques en el dia a dia.

Resum:

Les persones que visitin l'Equipament, participin a les activitats programades o realitzin consultes seran convidades a fer-se membres del Club 21. Els integrants del Club rebran per correu electrònic periòdicament recomanacions pràctiques, informació sobre recursos a la seva disposició, activitats i dades d'interès (indicadors de sostenibilitat expressats de manera senzilla).

Les dades personals dels membres del Club 21 s'incorporaran a una base de dades única vàlida per a equipaments, col·lectius i persones individuals, amb un camp que permetrà distingir uns dels altres per poder fer trameses específiques en cas necessari.

Es valorarà la possibilitat d'oferir algun incentiu als membres del Club, com ara activitats específiques per a ells o prioritat en la inscripció a les activitats de l'Equipament. Una opció és oferir als membres del Club la participació en el projecte Llars Verdes del Centro Nacional de Educación Ambiental, que es realitza en diferents comunitats autònomes. A Catalunya el duu a terme l'entitat Barnamil. Llars Verdes proposa la creació de grups d'unes 15 famílies interessades en reduir els consums domèstics (aigua, energia, mobilitat...). Els participants són convocats a tres reunions temàtiques, al llarg de les quals poden compartir idees amb els altres participants i reben pautes d'estalvi i recomanacions per millorar l'eficiència en l'ús dels recursos. Les famílies mesuren el seu consum abans i després de participar en el projecte i les dades de conjunt es fan públiques.

Destinataris: públic general.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Consell Municipal de Medi Ambient, Comissió Agenda 21 municipal, Servei de Manteniment i Serveis i altres serveis municipals, entitats i empreses de Mataró que ofereixen serveis i recursos per a la sostenibilitat...

Recursos materials: butlleta d'inscripció al Club (en format paper i a la web de sostenibilitat municipal); base de dades d'equipaments, col·lectius i persones i registre d'inscripcions; llista de distribució; model de "pastilla" informativa per ser tramesa per correu electrònic.

Recursos humans: personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicadors:

- Nombre de membres del Club 21.

- Percentatge de membres del Club 21 que participen a les activitats organitzades a l'Equipament. Aquesta dada s'obté de manera automàtica, ja que hi haurà una base de dades única tant per a les persones interessades en rebre informació com per a la inscripció a les activitats.

Actuació 2.3.

Programació d'una campanya de sensibilització anual de temàtica variable.

Resum:

Entre les actuacions més ben valorades per les persones entrevistades en el projecte Mataró Educació i Sostenibilitat es compten les campanyes Mataró Estalvia Aigua i la de recollida selectiva de la fracció orgànica de la brossa.

Alguns dels elements que es valoren en una bona campanya són un disseny acurat, amb objectius i fites ben definides; la col·laboració entre diferents ens públics i empreses de serveis; l'existència de referents visibles per a la ciutadania, amb un tracte personal en la mesura del possible (en concret, es valora molt positivament el paper dels agents cívics); l'avaluació del procés i dels resultats (disponibilitat de dades quantitatives prèvies i posteriors a la campanya, correlacionables amb aquesta); la continuïtat amb noves campanyes de reforç.

Es planteja, doncs, donar continuïtat a aquestes campanyes seguint el model de les més reeixides.

Destinataris: tota la població.

Responsable: Ajuntament de Mataró.

Col·laboradors: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, Secció de Civisme i Cooperació Internacional, Servei de Manteniment i Serveis, Aigües de Mataró SA, Servei de Comunicació, altres serveis i instituts municipals segons la temàtica de la campanya...

Recursos materials: els propis de cada campanya.

Recursos humans: agents cívics (si s'escau) i els propis de cada campanya. Suport del personal de l'Equipament (telèfon, adreça de correu electrònic i centre de referència).

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Indicadors de sostenibilitat vinculats a la temàtica de la campanya.

Objectiu 3. Proporcionar recursos educatius per al desenvolupament sostenible adaptats a la realitat de Mataró

Diagnosi

A Mataró hi ha nombroses activitats, materials d'educació ambiental i programes de suport que faciliten i complementen la labor de mestres, professors, educadors en el lleure i formadors en general. Alguns són ben coneguts, però d'altres no arriben a la majoria d'educadors. Es fa necessari donar valor als recursos de qualitat existents i treure'n el màxim rendiment.

Per altra banda, també es constata que a la pràctica hi ha propostes amb voluntat d'educar per al desenvolupament sostenible que no han superat el biaix ambiental i només ocasionalment integren els elements ambientals, els socials i els econòmics.

Una altra limitació és que hi ha programes força complets d'activitats educatives adreçades a grups organitzats, i menys que admetin inscripcions de persones a títol individual.

Cal crear recursos educatius que omplin els buits existents i que apropin la realitat de Mataró als educands.

Entre les activitats existents, a les quals es vol donar continuïtat i impuls, en destaquen:

- Programa Mataró Sostenible (Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat).
- Activitats de coneixement del patrimoni (Institut Municipal d'Acció Cultural).
- Programa d'educació cívica (Servei de la Policia Local).
- Programa de salut i consum (Servei de Salut Pública i Consum).
- Visites a equipaments i infraestructures.

Actuacions

3.1. Recursos a l'abast: ciutat i sostenibilitat.

3.2. Actualització del programa Mataró Sostenible.

3.3. Visites a equipaments i infraestructures emblemàtiques.

Actuació 3.1.

Recursos a l'abast: ciutat i sostenibilitat.

Resum:

Per tal de facilitar el coneixement i accés als recursos d'educació per a la sostenibilitat per part dels educadors i educadores, se'n farà un inventari, començant per les activitats que es difonen a la secció d'educació ambiental de la web de sostenibilitat municipal, els registres de la Guia d'Activitats Pedagògiques *on line* i els recursos detectats en les entrevistes i reunions del grup de treball del projecte Mataró Educació i Sostenibilitat.

La Guia d'Activitats Pedagògiques *on line* adreçada al professorat, disponible al web de l'Institut Municipal d'Educació, té un àmbit dedicat a sostenibilitat i ciències naturals. La Guia permet cercar projectes, programes, activitats, visites i materials didàctics. Es vetllarà perquè els continguts d'educació per a la sostenibilitat de la Guia estiguin sempre actualitzats.

També es procurarà que els recursos d'educació per a la sostenibilitat propis de Mataró s'incorporin a les bases de dades de referència d'àmbit territorial més ampli (provincial, autonòmic i/o estatal).

Paral·lelament, es procurarà facilitar l'accés a materials didàctics, vídeos, jocs, material multimèdia, webs, llibres per a infants i joves, lectures bàsiques per als educadors i lectures d'aprofundiment per als educadors. Els materials que no estiguin a l'abast actualment i es considerin d'interès es sol·licitaran o adquiriran perquè estiguin disponibles al centre de recursos pedagògics i/o a la biblioteca pública. Es vol ajudar els educadors i no obtenir un catàleg extremament ampli i indiscriminat. Per tant, se seleccionaran els recursos segons els criteris de qualitat generals proposats en aquesta Estratègia i segons criteris específics per als recursos educatius.

Destinataris: mestres, professors, educadors en el lleure, estudiants i altres persones interessades.

Responsables: Institut Municipal d'Educació, Institut Municipal d'Acció Cultural, Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Societat Catalana d'Educació Ambiental, Diputació de Barcelona, Centre de Recursos Pedagògics, biblioteques, Institut Municipal de Promoció Econòmica, Servei de Salut Pública i Consum, Servei de la Policia Local, Servei de Joventut i Dona...

Recursos materials: Guia d'Activitats Pedagògiques *on line* (Institut Municipal d'Educació), pressupost per a l'adquisició de materials didàctics i altres recursos.

Recursos humans: especialista en documentació i educació per al desenvolupament sostenible.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicador:

- Nombre de materials d'educació per a la sostenibilitat deixats en préstec a la biblioteca i/o al centre de recursos pedagògics.

Actuació 3.2.

Actualització del programa Mataró Sostenible.

Resum:

El programa educatiu Mataró Sostenible es va iniciar l'any 2000 i versa sobre els valors i continguts de l'Agenda 21 Mataró amb l'objectiu de difondre'ls i incitar l'adopció de pràctiques més sostenibles entre els seus destinataris. En el marc d'aquest programa s'ofereixen xerrades, tallers, visites guiades i sortides de camp en diversos àmbits temàtics (aigua, residus, aire, territori i energia).

La propera revisió de l'Agenda 21 i l'avaluació del programa en relació a les noves demandes dels seus públics objectius ha de determinar una revisió del mateix i la seva adequació a les noves necessitats.

Destinataris: grups escolars, grups d'escoles d'adults i associacions.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: empresa que gestiona el programa...

Recursos materials: materials didàctics.

Recursos humans: equip educatiu del programa Mataró Sostenible.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicadors:

- Nombre d'activitats realitzades.
- Nombre d'usuaris del programa.

Actuació 3.3.

Visites a equipaments i infraestructures emblemàtiques.

Resum:

A Mataró hi ha equipaments i infraestructures d'interès que només es poden visitar ocasionalment, especialment si no es forma part d'un grup organitzat. En són exemples la xarxa d'abastament d'aigua, la planta de tractament de residus sòlids urbans del Maresme o la Biblioteca Pública Pompeu Fabra. Des de l'Equipament s'ampliarà l'accessibilitat gestionant visites a aquestes instal·lacions, a les quals es podran inscriure els ciutadans a títol individual.

Aquestes visites s'incorporaran al programa d'activitats de l'Equipament (vegeu actuació 8.4.).

Destinataris: públic general.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: responsables de la gestió dels equipaments i les infraestructures (Institut Municipal d'Acció Cultural, Aigües de Mataró SA, Consorci per al tractament de residus sòlids urbans del Maresme)...

Recursos materials: els propis del programa d'activitats de l'Equipament.

Recursos humans: dedicació contemplada a l'actuació 8.4.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicadors:

- Nombre total d'assistents a les visites.
- Percentatge d'ocupació de les visites (assistents en relació a les places que s'ofereixen).
- Valoració de les visites per part dels assistents (recollida a través de qüestionaris).

Objectiu 4. Implicar els diferents col·lectius de Mataró en el repte de construir una ciutat més sostenible

Diagnosi

A Mataró hi ha censades 700 entitats i més de 4.200 empreses.

Entre les entitats se n'inclouen diverses que ja tenen una trajectòria de treball a favor de la sostenibilitat. Cal destacar aquelles representades al Consell Municipal de Medi Ambient: l'Agrupació Científico-excursionista de Mataró, la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró, el Centre d'Acció Territorial i Ambiental del Maresme, Comissions Obreres, la Federació d'Associacions de Veïns, la Federació d'Associacions i Gremis Empresarials del Maresme, l'Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya, la Unió de Botiguers de Mataró i la Unió de Pagesos. La Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró (Institut Municipal d'Acció Cultural) té un reconegut prestigi en l'àmbit de la recerca i la divulgació dels valors dels ecosistemes locals.

Pel que fa a l'àmbit econòmic, inclou un petit però significatiu nucli d'empreses d'agricultura ecològica, com també empreses dedicades a les energies renovables.

Malgrat que encara són moltes les organitzacions que no han prioritzat el desenvolupament sostenible entre els seus objectius, cada vegada són més les que incorporen bones pràctiques, ja sigui per un increment de la sensibilitat, per exigències de la normativa o per oportunitats de mercat. En aquest sentit, són destacables per exemple les millores en responsabilitat social o en la gestió dels residus.

El protagonisme que han adquirit els temes relacionats amb el medi ambient i el desenvolupament humà en els darrers anys fa que les entitats i empreses es mostrin receptives si es posen recursos pràctics al seu abast. És una bona oportunitat per endegar programes adreçats al teixit associatiu i empresarial i aprofitar el potencial multiplicador de les organitzacions per estendre la cultura de la sostenibilitat a diferents àmbits de la societat.

Actuacions

- 4.1. Implicació de les organitzacions de la ciutat en el procés d'actualització de l'Agenda 21.
- 4.2. Realització de seminaris pràctics d'ambientalització d'entitats.
- 4.3. Incorporació de continguts d'educació per al desenvolupament sostenible en els diferents programes de formació i assessorament que es realitzen a Mataró.
- 4.4. Servei d'atenció a consultes de les organitzacions de la ciutat.
- 4.5. Recull i difusió de les bones pràctiques de les entitats i les empreses.
- 4.6. Convocatòria de trobades com a oportunitat d'intercanvi, facilitació de sinergies i treball en xarxa.

Actuació 4.1.

Implicació de les organitzacions de la ciutat en el procés d'actualització de l'Agenda 21.

Resum:

L'any 2008 es compleixen 10 anys de l'aprovació de l'Agenda 21 de Mataró. El Pla d'Acció Ambiental programava actuacions a un termini màxim de realització de 10 anys. Així doncs, en la reunió del Consell Municipal de Medi Ambient realitzada el 14 de febrer de 2008, es va proposar iniciar el procés de revisió i actualització de l'Agenda 21 l'any 2009.

Al Fòrum Ambiental creat l'any 1997 hi van prendre part un centenar d'entitats, empreses i institucions, la qual cosa va contribuir a una Agenda 21 de caràcter estratègic, rica, participativa i amb un elevat grau de consens, i alhora va comportar una intensa presència dels temes relacionats amb la sostenibilitat a la societat mataronina.

L'actualització de l'Agenda 21 és una oportunitat per enfortir la implicació de les diverses organitzacions i incorporar nous col·lectius i persones, en un esdeveniment que aprofundeix en la sostenibilitat no només en els continguts que es tracten, sinó en el mateix procés: anàlisi de la realitat tenint present la complexitat, aprofundiment democràtic, co-responsabilització...

Perquè el paper de tots els participants vagi més enllà de fer propostes sobre el que cal fer a la ciutat i els impliqui en la implementació de les actuacions, es proposa que l'Agenda 21 actualitzada contempli la realització d'actuacions no només per part de l'Ajuntament sinó de totes les organitzacions que s'hi vulguin comprometre.

Destinataris: totes les organitzacions de Mataró (associacions, fundacions, gremis, empreses, institucions, grups polítics, sindicats, centres educatius, etc.).

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Consell Municipal de Medi Ambient, Comissió Agenda 21 municipal, Servei de Participació Ciutadana, Institut Municipal de Promoció Econòmica, Institut Municipal d'Educació...

Recursos materials: especialment els necessaris per a la difusió i comunicació, la realització d'actes i la recollida d'aportacions. Es pot contemplar la realització d'una exposició que itineri pels equipaments de la ciutat i seus d'entitats. Igualment es recomana la creació d'un apartat específic a la web de sostenibilitat municipal, amb format de fòrum virtual o bloc.

Recursos humans: personal del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i el necessari per a l'actualització de l'Agenda 21. Eventualment es pot decidir comptar amb tècnics municipals i especialistes en diferents temes a les sessions de treball que s'acordin.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre d'organitzacions participants.
- Nombre de persones participants.
- Nombre d'aportacions rebudes.
- Nombre d'organitzacions compromeses en la implementació de l'Agenda 21 actualitzada.

Actuació 4.2.

Realització de seminaris pràctics d'ambientalització d'entitats.

Resum:

Convocatòria anual d'un seminari d'ambientalització adreçat a un col·lectiu amb un cert grau d'homogeneïtat (per exemple, entitats socials, juvenils, esportives, culturals o empresarials), amb el propòsit de donar les pautes per elaborar i implementar un pla d'acció ambiental adequat a les característiques de cada entitat.

El seminari constarà de diverses sessions al llarg de les quals s'aportaran orientacions metodològiques sobre les diferents fases d'implementació d'un pla d'acció i indicacions de caràcter pràctic. També hi haurà un espai per a l'intercanvi entre entitats.

Entre sessió i sessió els participants podran fer consultes per correu electrònic, telèfon o presencialment a l'Equipament.

Al final del seminari les entitats presentaran públicament el seu pla i rebran un reconeixement simbòlic. Un cop acabat el seminari, les entitats seguiran tenint l'Equipament com a centre de referència per a l'atenció de consultes. També podran seguir participant en trobades de formació i intercanvi (vegeu actuació 4.6).

Destinataris: entitats de Mataró. Després de 2-3 anys d'inici de l'actuació es valorarà la possibilitat d'aplicar el mateix format a empreses, en col·laboració amb l'Institut Municipal de Promoció Econòmica.

Responsables: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i Servei de Participació Ciutadana.

Col·laboradors: Institut Municipal de Promoció Econòmica, Servei de Joventut i Dona, Secció de Civisme i Cooperació Internacional... (segons el sector de les entitats convocades).

Recursos materials: la convocatòria i la majoria dels materials de suport es trametan per correu electrònic. Es pot contemplar la distribució d'alguns recursos de suport (publicacions, materials d'oficina verda, dispositius d'estalvi, etc.).

Recursos humans: una persona amb una dedicació de 80 hores de programació, difusió, suport, seguiment i avaluació i 20 hores en les sessions de formació. Col·laboracions puntuals d'experts o representants d'entitats afins als participants en cada una de les sessions.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

Nombre d'entitats participants.

Nombre de consultes ateses.

Nombre d'entitats que presenten el pla d'acció al final del seminari.

Actuació 4.3.

Incorporació de continguts d'educació per al desenvolupament sostenible en els diferents programes de formació i assessorament que es realitzen a Mataró.

Resum:

Diversos serveis de l'Ajuntament de Mataró i altres institucions tenen programes de formació i assessorament adreçats a entitats, comerços, empreses, educadors... Cada programa formatiu és una oportunitat per a la incorporació de continguts d'educació per a la sostenibilitat de manera transversal.

Alguns dels programes existents tenen ja des del seu origen un enfocament sostenibilista, com és el cas del programa municipal de promoció de la Responsabilitat Social Empresarial, o els tallers i altres activitats sobre alimentació i salut adreçades a l'àmbit comunitari que organitza el Servei de Salut Pública i Consum. En altres ocasions s'han realitzat, dins un programa més ampli, monogràfics la temàtica dels quals està relacionada amb la millora de la sostenibilitat. És el cas d'alguns dels seminaris adreçats a comerços que ofereix l'Institut Municipal de Promoció Econòmica a través del Servei d'Ocupació (amb temes com l'accessibilitat o la recollida selectiva dels residus).

Altres oportunitats per incorporar criteris de sostenibilitat en programes de formació que incideixen sobre diferents col·lectius són els programes de formació adreçats a educadors: els cursos de monitors i de directors d'educació en el lleure (Servei de Joventut) i el pla de formació de zona del Centre de Recursos Pedagògics de Mataró.

Per sistematitzar la inclusió de continguts d'educació per al desenvolupament sostenible en els diferents programes de formació es proposa la creació d'un grup de treball amb representació dels responsables d'aquests programes.

Es proposa:

- convocar una sessió de treball monogràfica;
- elaborar un model de fitxa de caracterització dels programes formatius i d'assessorament que s'ofereixen des de l'Ajuntament a entitats, empreses i educadors, incloent camps per a la determinació de la qualitat del programa des del punt de vista de l'educació per a la sostenibilitat;
- que cada membre del grup de treball identifiqui i caracteritzi els programes formatius del seu propi servei o de serveis afins;
- avaluar els programes des del punt de vista de l'educació per a la sostenibilitat i explorar les possibilitats de millorar els continguts o d'incorporar-ne de nous;
- establir acords de col·laboració interns per a la implementació de les propostes.

Destinataris: entitats, empreses, persones que participen en cursos de formació ocupacional, de formació de professorat, d'educació en el lleure...

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Servei de Participació Ciutadana, Institut Municipal de Promoció Econòmica, Institut Municipal d'Educació, Servei de Salut Pública i Consum, Servei de Joventut i Dona, Centre de Recursos Pedagògics...

Recursos materials: els propis de cada programa formatiu.

Recursos humans: els propis de cada programa formatiu. Per a l'elaboració del model de fitxa de caracterització dels programes formatius i d'assessorament i la dinamització del procés de coordinació, una persona amb una dedicació inicial de 40 hores. Les hores de formació de formadors o de docència especialitzada s'hauran de dimensionar a cada programa formatiu.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre de programes que inclouen continguts d'educació per al desenvolupament sostenible.
- Nombre d'organitzacions usuàries d'aquests programes.
- Nombre de persones que participen en aquests programes.

Actuació 4.4.

Servei d'atenció de consultes de les organitzacions de la ciutat.

Resum:

Per passar de la voluntat als fets, els col·lectius predisposats a aplicar mesures favorables a la sostenibilitat han de tenir a l'abast informació pràctica i opcions aplicables al seu àmbit.

L'Oficina Agenda 21 de Mataró ha anat realitzant aquesta tasca informativa des de la seva creació, especialment a través de la web de sostenibilitat municipal.

L'equipament de referència previst a l'Estratègia reforçarà aquesta línia de treball, incloent entre els seus serveis la informació, orientació i atenció de consultes de col·lectius i particulars (vegeu objectiu 8).

El servei d'atenció de consultes contempla la creació d'una base de dades d'ús intern amb un registre per a cada consulta tipus. Inicialment es farà una labor de cerca i sistematització d'informació relacionada amb les preguntes potencialment més freqüents, atenent a l'experiència de l'Oficina Agenda 21 i d'altres municipis que ofereixen aquest servei: energies renovables, eficiència i estalvi energètic; gestió de residus; estalvi d'aigua; consum responsable; recursos per a l'educació ambiental; etc. La informació serà tant genèrica com específica de Mataró (aplicació d'ordenances, gestió municipal, contractació de serveis a la localitat). Un cop inaugurat el servei, l'actualització de la informació es farà atenent a les demandes.

S'establirà un mecanisme àgil de comunicació perquè els informadors coneguin el més aviat possible les noves iniciatives dels diferents serveis de l'Ajuntament (campanyes, formació, normativa...).

Les consultes personalitzades podran realitzar-se per correu electrònic, per telèfon i presencialment a l'Equipament. Per a una millor atenció, es recomanarà la cita prèvia.

Les respostes a les consultes més freqüents i les informacions d'actualitat es difondran a la web de sostenibilitat municipal.

Destinataris: tots els col·lectius i persones interessades.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat

Col·laboradors: tots els serveis municipals; entitats i empreses de Mataró que ofereixen serveis per a la sostenibilitat... Es poden establir convenis de col·laboració per a l'intercanvi d'informació amb altres municipis de Catalunya.

Recursos materials: espai per a l'atenció de visites a l'Equipament; telèfon; ordinador connectat a la xarxa; base de dades d'informacions temàtiques i registre de consultes; impressora; informació documental.

Recursos humans: una persona amb una dedicació de 6 hores diàries. Equip assessor per a l'atenció de consultes especialitzades.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicadors:

- Nombre de consultes ateses, classificades segons l'àmbit de la persona que fa la consulta (empresa, associació, escola, particular...).
- Nombre de consultes ateses, classificades per temes.

Actuació 4.5.

Recull i difusió de les bones pràctiques de les entitats i les empreses.

Resum:

La web de sostenibilitat de l'Ajuntament de Mataró té una secció de bones pràctiques on es descriuen les actuacions municipals més significatives. Amb un format similar es poden incorporar fitxes de bones pràctiques d'altres àmbits (empreses, associacions, centres educatius...). Les bones pràctiques poden ser millores d'infraestructura, de gestió, de caràcter educatiu, etc.

L'actuació contempla:

- elaborar un model de fitxa de bona pràctica de caràcter genèric que serveixi per descriure qualsevol actuació;
- aprofitar el procés d'actualització de l'Agenda 21 de Mataró per invitar a les organitzacions de la ciutat a presentar les seves bones pràctiques;
- enviar per correu electrònic la proposta, la fitxa model i les indicacions per omplir-la i fer-ne un seguiment amb trucades telefòniques a les organitzacions més significatives;
- rebre i processar les fitxes;
- adaptar la secció de la web de sostenibilitat de l'Ajuntament on es descriuen les actuacions públiques municipals per tal de donar cabuda a les bones pràctiques d'altres col·lectius, o alternativament crear una nova secció;
- publicar les bones pràctiques a la web;
- fer-ne difusió.

En una segona fase es valorarà la publicació de les bones pràctiques de les organitzacions i de l'Ajuntament en format de llibret, ja que pot ser una bona carta de presentació.

La informació sobre bones pràctiques, a més de promoure el treball en xarxa, complementarà la informació sobre les actuacions municipals i els indicadors de sostenibilitat en l'avaluació del pla d'acció de l'Agenda 21 després dels 10 anys d'implementació.

Destinataris: organitzacions de la ciutat.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat

Col·laboradors: Consell Municipal de Medi Ambient, Servei de Participació Ciutadana, Institut Municipal de Promoció Econòmica, Institut Municipal d'Educació, Secció de Civisme i Cooperació Internacional...

Recursos materials: adaptació de la web de sostenibilitat municipal, publicació en paper.

Recursos humans: una persona amb una dedicació de 4 hores per cada bona pràctica publicada.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre d'organitzacions que envien bones pràctiques (total i classificades per àmbits).

Actuació 4.6.

Convocatòria de trobades com a oportunitat d'intercanvi, facilitació de sinergies i treball en xarxa.

Resum:

Les trobades de persones d'àmbits diversos són una gran oportunitat per intercanviar punts de vista, avançar en la concepció de la ciutat i alhora establir contactes de cara a possibles col·laboracions.

Aquesta actuació proposa la convocatòria de trobades en un entorn distès, per exemple amb format de tertúlia-cafè. En cada trobada es convidarà a una o dues organitzacions de Mataró o a un expert d'un altre indret a presentar una iniciativa com a base per obrir un diàleg.

Després de la sessió es penjarà un resum de l'acte a la web de sostenibilitat municipal i s'enviarà un e-mail als assistents informant-ne.

És important fer un sondeig previ sobre els horaris més adients, ja que per a les organitzacions més professionalitzades acostuma a ser millor un horari de matí i per a les de voluntariat al vespre.

Destinataris: representants de les organitzacions de la ciutat.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Consell Municipal de Medi Ambient, Servei de Participació Ciutadana, Institut Municipal de Promoció Econòmica, Institut Municipal d'Educació, Secció de Civisme i Cooperació Internacional...

Recursos materials: espai acollidor per a la trobada, refrigeri, ordinador i projector. Disseny d'una invitació atractiva per ser enviada per correu electrònic (per a les primeres convocatòries es pot enviar una targeta, que es pot suprimir un cop les tertúlies siguin conegudes).

Recursos humans: una persona amb una dedicació total d'unes 8 hores per cada trobada. Les trobades poden formar part del programa d'activitats de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: A2. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. És recomanable que s'implementi quan s'inauguri l'equipament o a curt termini.

Indicadors:

- Nombre d'organitzacions assistents a cada trobada (total i classificades per àmbits).
- Nombre de persones assistents a cada trobada.

Objectiu 5. Potenciar l'educació per a la sostenibilitat als centres educatius

Diagnosi

Mataró i la seva zona d'influència (el Maresme) han estat des de fa temps un municipi i una comarca on el treball del professorat, el seu associacionisme i el seu dinamisme han fet possible moltes iniciatives i propostes per assolir un bon treball educatiu a les escoles.

L'educació ambiental i actualment l'educació per al desenvolupament sostenible són reptes que la societat relacionada amb el món educatiu de la ciutat ha tingut presents i als quals ha dedicat els seus esforços.

La necessitat de que les escoles capacitin ciutadans per actuar en el futur proper, juntament amb la complexitat de la societat actual, la quantitat d'informació, la globalització, la multiculturalitat, els canvis cada cop més accelerats en temes que abans eren per a tota la vida... fan que la sostenibilitat no sigui un tema més a tenir en compte sinó una necessitat bàsica de l'educació. Per a molts mestres i professors educar és, en els nostres dies, sinònim d'educar per a la sostenibilitat.

Que existeixin iniciatives, que es consideri important, no vol dir que el món de l'educació dirigida als nens i joves tingui resoltes les seves necessitats pel que fa l'educació per a la sostenibilitat. Ans al contrari: les necessitats són ara més evidents i requereixen una atenció especial.

A la ciutat de Mataró existeixen 8 escoles bressol, 22 centres públics d'educació infantil i primària, 6 instituts de secundària (dos dels quals formen part del programa Escoles Verdes de la Generalitat de Catalunya), 17 centres privats concertats, 4 escoles de formació d'adults, 3 centres que imparteixen Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI), 2 escoles universitàries i 1 escola oficial d'idiomes. Són un ventall important de centres d'educació formal que, conjuntament amb totes les entitats que treballen l'educació no formal són un agent importat al qual adreçar actuacions d'aquesta Estratègia.

Actuacions

5.1. Impulsar el Congrés dels escolars. Convocatòria bianual per a la promoció de la participació dels infants i joves en la gestió de la ciutat i l'intercanvi d'experiències entre els centres educatius.

5.2. Promoció d'un seminari permanent d'educació per a la sostenibilitat format per mestres i professors de Mataró.

5.3. Incorporació de continguts de sostenibilitat relacionats amb Mataró en els plans de formació del professorat.

5.4. Identificació de les necessitats educatives dels centres a nivell curricular i elaboració d'un recurs anual que cobreixi aquestes necessitats.

5.5. Assessorament i promoció de treballs d'alumnes que utilitzin la recerca i la investigació per plantejar i debatre aspectes de sostenibilitat de Mataró.

5.6. Atenció a consultes dels centres educatius formals i no formals de la ciutat.

Actuació 5.1.

Impulsar el Congrés dels escolars. Convocatòria bianual per a la promoció de la participació dels infants i joves en la gestió de la ciutat i l'intercanvi d'experiències entre els centres educatius.

Resum:

Cada dos anys s'obrirà una convocatòria sobre una temàtica relacionada amb la ciutat i la sostenibilitat i es convidarà als centres escolars a participar-hi a nivell de cycle superior de primària i primer cycle de secundària.

Es proporcionarà un material informatiu i unes orientacions, a partir de les quals els alumnes de cada centre faran les seves recerques, debat i presa de decisions sobre propostes de millora en la gestió pública sobre aquest tema.

Un cop els centres hagin realitzat el seu treball i hagin elaborat les noves propostes que la ciutat hauria de assumir, es convocarà una sessió de treball conjunta per compartir les diferents propostes amb tots els centres participants. S'establirà un debat a fi d'arribar a un consens i es redactarà un document final de propostes adreçat a l'Ajuntament, com a aportació a la presa de decisions del consistori.

El que pretén aquesta actuació és ajudar els centres escolars a incorporar al currículum temàtiques reals i actuals de l'entorn proper que ajudin a assolir les competències que requereix el treball educatiu dels diferents nivells i facilitar la participació del centre i evidentment dels alumnes en la diagnosi, concreció i selecció de possibles actuacions que millorin la vida a la ciutat, utilitzant criteris de sostenibilitat. És una manera de viure la complexitat de la presa de decisions i afavorir l'intercanvi d'experiències entre els diferents centres educatius de la ciutat.

Destinataris: centres educatius.

Responsables: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, Institut Municipal d'Educació, Centre de Recursos Pedagògics.

Col·laboradors: professorat de cycle superior i primer cycle d'ESO dels diferents centres educatius de la ciutat, escoles que participen en el programa Escoles Verdes, centres que realitzen programes d'innovació educativa relacionades amb la sostenibilitat, grups de formació de professorat...

Recursos materials: dossier informatiu sobre la temàtica escollida, relacionada amb la sostenibilitat de la ciutat, i recursos didàctics que ajudin a presentar-la i tractar-la a cycle superior de primària i primer cycle d'ESO. Auditori per a la realització de la sessió de treball conjunta.

Recursos humans: una persona que a principi de curs organitzi reunions amb cada centre educatiu participant per presentar la proposta al professorat i als alumnes i que assessori el treball que es realitza al llarg del curs (amb una dedicació d'assessorament extern d'un mínim de dues hores per mes i centre). Dinamitzadors i suport logístic per a l'organització de la sessió de treball conjunta.

Relació amb les altres actuacions: C. Actuació independent.

Indicadors:

- Nombre de centres educatius participants. Nombre d'alumnes i professorat participant.
- Nombre de propostes presentades.
- Nombre de propostes portades a la pràctica per l'administració municipal o l'entitat o empresa corresponent.
- Avaluació per part dels participants recollida a través de qüestionaris.

Actuació 5.2.

Promoció d'un seminari permanent d'educació per a la sostenibilitat format per mestres i professors de Mataró.

Resum:

Creació d'un seminari permanent d'educació per a la sostenibilitat en el qual participin els mestres i professors que treballen i/o estan interessats en introduir o millorar l'ambientalització curricular en els seus centres.

El seminari permanent serà un espai de formació que amb continuïtat en el seu treball permetrà identificar i donar suport a les principals necessitats dels centres en educació per a la sostenibilitat.

Els Centre de Recursos Pedagògics són els que proposen i donen cobertura econòmica, de part del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, a aquests seminaris en el seu pla de formació del professorat. En els casos en què es considera necessari, els seminaris poder disposar d'assessorament extern.

L'elaboració d'aquesta Estratègia d'educació per a la sostenibilitat de la ciutat de Mataró ha reunit en el grup de treball mestres i professors amb interès i experiència en aquest camp que poden ser el nucli impulsor del seminari permanent.

El bon funcionament d'aquests seminaris està molt relacionat, a la pràctica, a que en les seves reunions al llarg del curs escolar, es treballi conjuntament per un objectiu comú que potser generalista com la revisió de l'Agenda 21 de Mataró o més concret com la realització d'un nou material didàctic que faciliti parlar de sostenibilitat a Mataró, per exemple, en les classes de tutories dels alumnes de 1r d'ESO. En principi és convenient començar amb el propòsit d'assolir al final del seminari un "producte" que necessitin tots els participants i que sigui relativament fàcil d'obtenir, per tal de poder garantir un grau de satisfacció final del grup.

Si el nombre de mestres i professors ho permet és convenient dividir els seminaris per professorat de primària i de secundària.

Destinataris: mestres i professors.

Responsable: Centre de Recursos Pedagògics.

Col·laboradors: Institut Municipal d'Educació, educadors integrants del grup de treball del projecte MES, direcció dels centres educatius...

Recursos materials: pressupost del programa de formació permanent del professorat per la realització de seminaris permanents. És convenient que cada trobada de treball del seminari es realitzi de manera rotatòria en un dels diferents centres educatius on treballa el professorat participant, per tal de fer més present el seminari en la vida diària dels centres escolars.

Recursos humans: equip del Centre de Recursos Pedagògics, assessors externs.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre de mestres i professors participants.
- Nombre de centres en què treballen els participants.
- Obtenció d'un producte que sigui fruit del treball conjunt dels integrants del seminari.

Actuació 5.3.

Incorporació de continguts de sostenibilitat relacionats amb Mataró en els plans de formació del professorat.

Resum:

Cada cop són menys els cursos de formació adreçats al professorat que tracten temàtiques relacionades amb l'educació ambiental i/o la sostenibilitat. Els centres de recursos pedagògics dins del seu programa de formació del professorat, organitzen els cursos en funció de la demanda dels mestres i professors i, en aquests moments, l'educació ambiental no es viu com una prioritat. Cal donar un pas endavant en aquest sentit i sortir de dos idees que encara són força arrelades:

Es considera que els cursos de formació de temàtica ambiental tenen relació exclusivament amb sortides escolars a indrets estrictament naturals (activitats relacionades amb el coneixement de la flora, la fauna, els espais naturals...) o bé parlen sempre de residus i reciclatge.

La ciutat, com a sistema que genera informació, on interactuen interessos i necessitats diferents, on el concepte de complexitat es fa evident, on la multiculturalitat i la globalització formen part de la quotidianitat, és un pretext i un escenari magnífic i real per desenvolupar les competències que els alumnes han d'assolir en el seu procés educatiu fins a convertir-se en ciutadans capacitats per actuar. Així doncs, disposar de dades com els indicadors de l'Agenda 21, observar i investigar l'entorn en diferents itineraris urbans i entendre la ciutat com a ecosistema són temàtiques prou àmplies que permeten ambientar els continguts de moltes propostes de formació més concretes. En són exemples l'ús de les TIC, els mitjans audiovisuals, la didàctica de les matemàtiques (dades reals de l'entorn per utilitzar en qualsevol tipus de problemes) o la formació en l'àrea del coneixement del medi natural, social i cultural, la nova àrea de la ciutadania, en el treball sobre valors...

Una altra proposta que pot resultar atractiva és oferir un curs de formació monogràfic sobre Mataró com a sistema, fent un recorregut per diferents indrets de la ciutat i proporcionant informacions referents a la sostenibilitat a la ciutat que puguin ser usades a l'escola a diferents àrees i nivells.

Destinataris: mestres i professors.

Responsable: Centre de Recursos Pedagògics, Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Institut Municipal d'Educació, educadors integrants del grup de treball del projecte MES, direcció dels centres educatius...

Recursos materials: recull d'informació de dades sobre temàtiques relacionades amb la sostenibilitat a Mataró per poder ser utilitzades en diferents cursos de formació del professorat.

Recursos humans: suport als formadors de formadors que imparteixen els cursos de formació al professorat per tal de que incorporin, si és necessari, dades i temes relacionats amb la ciutat.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre de mestres i professors que participen en el curs.
- Treballs de recerca i investigació relacionats amb la sostenibilitat a Mataró que es realitzen en un curs escolar detectats pel Centre de Recursos Pedagògics i l'Equipament de referència.

Actuació 5.4.

Identificació de les necessitats educatives dels centres a nivell curricular i elaboració d'un recurs anual que cobreixi aquestes necessitats.

Resum:

Aquesta actuació va dirigida a que els centres educatius de la ciutat disposin, cada curs escolar, d'un recurs temàtic que faciliti el seu treball d'ambientalització curricular, bàsicament en àrees que no el treballen específicament.

Els centres educatius que tracten des de fa temps temes relacionats amb la sostenibilitat han assolit cert grau d'implicació en actuacions vinculades a la gestió, com per exemple en la recollida selectiva de residus, en la millora en els tipus d'esmorzars i el seu embolcall, en la reutilització del paper per les dues cares, en l'eficiència en l'ús de l'energia i l'aigua...

Programes com Escoles Verdes (en el qual participen dos instituts de la ciutat) o programes d'innovació educativa, que impliquen definir un pla d'acció per al curs escolar, mostren que la majoria d'actuacions estan relacionades amb la gestió de l'espai i l'ús dels recursos. Ara bé, la tasca del professorat ha de ser provocar processos d'aprenentatge. La finalitat d'un projecte d'educació ambiental no és que el centre tingui una despesa menor d'aigua gràcies a la instal·lació d'un tipus determinat d'aixetes o a la reparació de o les fuites d'aigua, sinó la d'educar. És per aquest motiu que cada cop és més important realitzar actuacions que facilitin l'ambientalització curricular i que l'educació per a la sostenibilitat s'incorpori a totes les àrees de coneixement.

Destinatari: centres educatius formals i no formals de la ciutat.

Responsables: Institut Municipal d'Educació, Centre de Recursos Pedagògics, Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Centres educatius formals i no formals (lleure)...

Recursos materials: creació anual d'un recurs relacionat amb Mataró i la sostenibilitat que pugui ser usat en els centres educatius de la ciutat en àrees on aquestes temàtiques siguin menys utilitzades per tal de cobrir els buits que el currículum presenta.

Recursos humans: assessor als centres educatius que presenti, a principi de curs, el recurs creat i parli directament amb el professorat que l'ha d'utilitzar.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre de professorat que utilitza el recurs (retorn del qüestionari adjunt al recurs).
- Valoració posterior per part del professorat del recurs utilitzat (retorn del qüestionari adjunt al recurs).

Actuació 5.5.

Assessorament i promoció de treballs d'alumnes que utilitzin la recerca per plantejar i debatre aspectes de sostenibilitat de Mataró.

Resum:

Els treballs de recerca a l'ensenyament secundari i batxillerat són una bona manera d'aplicar els aprenentatges més conceptuals que es desenvolupen en el centre educatiu a la realitat que envolta la vida de l'alumne.

En moltes ocasions els alumnes no saben quin tipus de treball els hi interessa i en altres ocasions es porten a terme treballs de recerca i d'investigació que estan molt allunyats físicament i culturalment del seu entorn. Sovint la investigació es basa exclusivament en la recerca d'informació bibliogràfica i/o per Internet.

Aquesta actuació es proposa donar als centres educatius un llistat de possibles temàtiques relacionades amb la ciutat que permetin la realització de petites investigacions i treballs de recerca i a més oferir tota aquella informació que els alumnes necessitin per la realització del seu treball.

Al principi del curs els centres interessats en aquesta iniciativa assistiran a una reunió informativa en el que es presentaran les principals línies d'actuació que es poden proposar i les informacions que els alumnes poden tenir al seu abast per tal d'orientar al professorat sobre el plantejament més convenient a realitzar amb els alumnes i conèixer les possibilitats reals de la recerca i/o investigació que estarà al seu abast.

Al final del curs es realitzarà una presentació pública d'aquests treballs en el marc de les Jornades Científiques que se celebren anualment a Mataró.

Destinataris: alumnes d'ensenyament secundari i batxillerat i qualsevol alumne que realitzi un treball de recerca sobre algun aspecte relacionat amb la Sostenibilitat a Mataró.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Institut Municipal d'Educació, Centre de Recursos Pedagògics, Àrea de Patrimoni Natural del Museu de Mataró, Servei d'Estudis i Planificació, Fundació Ersília (Comsoc, tutories virtuals per a recerques), Universitat...

Recursos materials: recull de dades relacionades amb la sostenibilitat a Mataró i principals eixos on existeix possibilitat de realitzar petites recerques i investigacions.

Recursos humans: reunió a l'inici del curs amb el professorat interessat per part de responsables del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i/o personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: A2. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. És recomanable que s'implementi quan s'inauguri l'equipament o a curt termini.

Indicadors:

- Treballs de recerca i investigació relacionats amb la sostenibilitat a Mataró que es realitzen en un curs escolar detectats pel Centre de Recursos Pedagògics i l'Equipament de referència.
- Nombre de demandes d'informació relacionades amb dades de la ciutat de Mataró que els alumnes fan a l'Equipament i al Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Actuació 5.6.

Atenció a consultes dels centres educatius formals i no formals de la ciutat.

Resum:

Aquest servei es realitzarà des de l'Equipament, i formarà part de l'actuació 8.5.

El servei d'atenció de consultes contempla la creació d'una base de dades d'ús intern amb un registre per a cada consulta tipus. Inicialment es farà una labor de cerca i sistematització d'informació relacionada amb els elements presents a l'Equipament (vegeu actuació 8.1) i amb les preguntes potencialment més freqüents, atenent a l'experiència de l'Oficina Agenda 21 i d'altres municipis que tenen aquest servei.

Entre els públics diana s'inclouran els mestres, professors, educadors en el lleure, infants i joves. Aquests usuaris es compten entre els més freqüents en altres centres de referència d'àmbit municipal, per la qual cosa tant el personal com el mateix Equipament hauran d'estar preparats per atendre les seves necessitats (per exemple, disposar d'informació en un llenguatge adient per als joves, o tenir plafons informatius a l'altura dels ulls dels nens).

A més de la informació ja especificada en altres actuacions, relacionada amb l'ambientalització curricular i el suport als treballs de recerca, es disposarà d'informació sobre activitats educatives i lúdiques i dades pràctiques per facilitar la gestió ambiental dels centres educatius (per exemple, serveis de recollida de residus).

Les consultes personalitzades podran realitzar-se per correu electrònic, per telèfon i presencialment a l'Equipament. En les consultes presencials s'utilitzarà el suport dels elements reals presents a la casa, a més de les guies, catàlegs i fulletons disponibles. En els casos de consultes especialitzades, per a una millor atenció, es recomanarà la cita prèvia.

Les respostes a les consultes més freqüents i les informacions d'actualitat es difondran a la web de sostenibilitat municipal.

Destinataris: alumnes dels centres educatius de la ciutat (reglats i de lleure) i professorat.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Institut Municipal d'Educació, Centre de Recursos Pedagògics, centres educatius de la ciutat...

Recursos materials: productes exposats a l'Equipament; espai per a l'atenció de visites; telèfon; ordinador connectat a la xarxa; base de dades d'informacions temàtiques i registre de consultes; impressora; informació documental.

Recursos humans: personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicadors:

- Nombre de consultes realitzades pels educadors i pels infants i joves.
- Nombre de centres educatius, espais i agrupaments usuaris del servei.

Objectiu 6. Promoure el valor del patrimoni natural, paisatgístic, cultural i social de Mataró incidint en el desenvolupament sostenible de la ciutat

Diagnosi

Mataró és una ciutat mediterrània, amb els atributs de compacitat i complexitat favorables al desenvolupament sostenible, en contraposició amb el model americà de ciutat difusa.

També té un ric patrimoni natural i agronòmic. Entre els ecosistemes que més es valoren en destaquen:

- forestals (turó de Cerdanyola, turó d'Onofre Arnau, parc forestal);
- fluvials (rieres i torrents);
- agrícoles (Cinc Sènies, Pla de Sant Simó);
- litorals (costa i platja, alguer);
- parcs urbans (Parc Central, Can Boada).

Es percep que aquests valuosos elements de Mataró no són prou coneguts ni apreciats. Un major coneixement d'aquest patrimoni per part de la població és un pas endavant en l'estimació tant del medi natural com de la ciutat, que pot contribuir a millorar el respecte per l'entorn, el civisme i la convivència.

Entre les actuacions per a un millor coneixement del territori en destaquen les de la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró i les de les entitats excursionistes. El Servei de Salut i Consum ha dissenyat i difós àmpliament els itineraris *A peu fem salut*. Turisme de Mataró ofereix informació en punts d'informació turística i a les platges durant la temporada d'estiu i, en col·laboració amb diversos organismes, coordina un ampli programa d'itineraris i visites guiades a la ciutat, a més d'un itinerari autoguiat.

Actuacions

- 6.1. Inventari i catalogació dels recursos de coneixement del patrimoni existents.
- 6.2. Incorporació transversal de continguts relacionats amb la sostenibilitat en els itineraris guiats o autoguiats existents.
- 6.3. Promoció del consum de productes alimentaris locals i ecològics com a via de revalorització de l'economia agrícola i dels agrosistemes mataronins.

Actuació 6.1.

Inventari i catalogació dels recursos de coneixement del patrimoni existents.

Resum:

Diverses entitats culturals, excursionistes i científiques de Mataró, com també el mateix Ajuntament i altres institucions, han anat creant al llarg del temps recursos de coneixement del patrimoni que toquen de manera directa o tangencial aspectes relacionats amb la sostenibilitat molt vinculats al territori: programes i materials didàctics per a l'estudi o l'aproximació al patrimoni natural i cultural (ecosistemes i agrosistemes, paisatge, flora i fauna...), com també itineraris guiats o autoguiats, rutes, excursions, visites, etc.

Amb aquesta actuació es vol facilitar l'accés a recursos que en alguns casos estan dispersos, no són coneguts per la majoria de la població o són difícils de trobar. També es vol reconèixer la tasca de les entitats mataronines, de manera que puguin tenir el paper que els hi pertoca en l'Estratègia d'educació per a la sostenibilitat.

Aquesta actuació és complementària a la 3.1. (recursos d'educació per a la sostenibilitat a l'abast) i pot seguir les mateixes pautes, tant pel que fa a la inclusió d'activitats a la Guia d'activitats pedagògiques (Institut Municipal d'Educació) o a altres bases de dades com pel que fa a facilitar l'accés als materials impresos a la biblioteca pública. En aquest cas, una part dels materials estaran disponibles al centre de documentació del Parc Montnegre-Corredor.

Destinataris: tota la població.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, Àrea de Patrimoni Natural del Museu de Mataró (Institut Municipal d'Acció Cultural), Institut Municipal d'Educació.

Col·laboradors: Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró (Institut Municipal d'Acció Cultural), Servei de Salut Pública i Consum, Institut Municipal de Promoció Econòmica (Turisme de Mataró), entitats excursionistes, biblioteques, centre de recursos pedagògics...

Recursos materials: Guia d'Activitats Pedagògiques *on line*, informació documental.

Recursos humans: especialista en documentació i educació per al desenvolupament sostenible.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicador:

- Nombre de materials inventariats deixats en préstec a la biblioteca i/o al centre de recursos pedagògics.

Actuació 6.2.

Incorporació transversal de continguts relacionats amb la sostenibilitat en els itineraris guiats o autoguiats existents.

Resum:

En els darrers anys, l'Ajuntament de Mataró ha fet un esforç per fomentar passejades i itineraris a peu. En alguns casos, l'objectiu principal és fomentar estils de vida saludables (itineraris *A peu fem salut*), en altres casos, es vol donar valor als indrets singulars i al patrimoni cultural de Mataró (rutes i visites guiades). En tots els casos, s'afavoreix la mobilitat a peu i el coneixement de la ciutat a través d'una activitat saludable i no consumista. Són, per tant, activitats que afavoreixen la cultura de la sostenibilitat.

Algunes d'aquestes activitats inclouen a més a més de manera expressa continguts relacionats amb la sostenibilitat (ruta del mar). Amb la col·laboració dels serveis promotors, es volen incorporar nous continguts relacionats amb la sostenibilitat en les activitats, i en especial a les rutes i visites guiades (ruta autoguiada per Mataró, ruta del mar, visita guiada al port de Mataró, visita guiada a la Fundació Jaume Vilaseca, etc.). Es valorarà també la creació de noves rutes.

Destinataris: tota la població.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, cada un dels serveis municipals o institucions implicades.

Col·laboradors: Institut Municipal d'Acció Cultural, Servei de Salut Pública i Consum, Institut Municipal de Promoció Econòmica...

Recursos materials: materials editats.

Recursos humans: els propis de cada itinerari guiat

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre d'itineraris que incorporen continguts relacionats amb la sostenibilitat.

Actuació 6.3.

Promoció del consum de productes alimentaris locals i ecològics com a via de revalorització de l'economia agrícola i dels agrosistemes mataronins.

Resum:

Mataró té una producció agrària ecològica significativa en relació a la producció catalana, i els seus productes agroalimentaris tenen una bona sortida al mercat. Aquesta actuació no té per objectiu únic reforçar econòmicament els productors, sinó que té un fons pedagògic. Es vol aproximar la població de Mataró als productes propis de la seva terra i consegüentment afavorir que valori més espais agraris com les Cinc Sènies. És una actuació relacionada amb el foment del consum responsable, la sobirania alimentària, l'activitat econòmica orientada al desenvolupament sostenible i la posada en valor del territori i el paisatge.

L'actuació es pot concretar de diverses maneres, com per exemple:

- mostra i informació de productes ecològics mataronins i etiquetatge del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica a l'Equipament;
- informació sobre cooperatives de consumidors i grups de consum ecològic a l'Equipament;
- informació sobre menjador escolar sostenible a l'Equipament;
- cursos de cuina ecològica als centres cívics, als centres d'atenció primària i a les entitats;
- itineraris guiats a les Cinc Sènies;
- informació sobre restaurants que ofereixen productes locals i ecològics a la Guia gastronòmica de Mataró;
- convocatòria d'un concurs de cuina ecològica entre els restaurants de Mataró.

Destinatari: consumidors.

Responsables: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, Àrea de Patrimoni Natural del Museu de Mataró (Institut Municipal d'Acció Cultural), Institut Municipal de Promoció Econòmica.

Col·laboradors: Unió de Pagesos, productors agroalimentaris ecològics, Servei de Salut Pública i Consum, Institut Municipal d'Educació, Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya, comerços d'alimentació, restaurants de Mataró...

Recursos materials: materials de difusió.

Recursos humans: personal de l'Equipament i col·laboradors en les activitats (itineraris guiats, tallers).

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Consultes sobre productes ecològics ateses a l'Equipament.

Es valorarà la possibilitat d'introduir una pregunta sobre consum de productes agroalimentaris ecològics a les enquestes ciutadanes de caràcter general.

Objectiu 7. Assumir el valor educatiu de la gestió municipal com a element exemplificador de cara als ciutadans

Diagnosi

L'execució del pla d'acció de l'Agenda 21 de Mataró per part de l'Ajuntament ha portat nombroses millores en infraestructures i en la gestió de la ciutat. Aquestes millores no només produeixen beneficis socioambientals directes, sinó que afavoreixen una economia més sostenible (compra pública verda) i actuen com a element educatiu per a tota la ciutadania.

Les actuacions més vistoses són conegudes per la població, però una bona part passen desapercebudes, tot i els esforços de difusió (web de sostenibilitat municipal).

Es tracta doncs, de millorar cada vegada més la gestió municipal per crear un context educatiu favorable i alhora donar a conèixer àmpliament les actuacions per afavorir aquest procés educatiu.

El paper dels treballadors municipals en la introducció i comunicació de millores és clau. En aquest sentit, són de gran interès iniciatives que impliquen els treballadors en el dia a dia com l'ús de paper reciclat en les dependències municipals.

Actuacions

7.1. Formació als treballadors municipals.

7.2. Utilització de la intranet municipal com a via d'informació interna.

7.3. Optimització de l'ús de la web de sostenibilitat municipal per a la centralització i difusió de les iniciatives emblemàtiques i de les bones pràctiques de l'Ajuntament.

7.4. Comunicació de les bones pràctiques en la gestió quotidiana municipal a través d'una campanya permanent de comunicació.

Actuació 7.1.

Formació als treballadors municipals.

Resum:

Els treballadors i treballadores municipals han d'estar informats de manera puntual i rebre la formació específica requerida per tal que els acords presos a nivell polític (pla d'acció de l'Agenda 21, ordenances...) es duguin a la pràctica de manera efectiva.

Es faran sessions formatives de caràcter general adreçades als treballadors/es municipals, com a primer pas cap a una formació més especialitzada.

Les sessions formatives s'han de programar partint del coneixement dels perfils dels treballadors i treballadores municipals i de les mancances existents. Es prioritzaran els destinataris que tinguin una funció clau (per exemple, càrrecs directius, responsables de compres, persones que treballen de cara al públic...).

Aquestes sessions poden ser de durada breu (2-3 hores) i de caràcter monogràfic. Entre d'altres, poden incloure continguts sobre:

- el compromís de Mataró amb la sostenibilitat i la implementació de l'Agenda 21;
- paper dels diferents serveis municipals en aquest compromís;
- normatives i acords sobre compra verda i ambientalització interna de l'Ajuntament (ús de paper reciclat, compra de fusta certificada, plecs de compres i contractació...);
- bones pràctiques a l'oficina (recomanacions per a la minimització del consum de paper i altres materials, estalvi d'energia, aigua, etc.).

En el cas que el nombre de treballadors/es d'un servei sigui prou gran, es procurarà programar sessions de formació més especialitzades adreçades a col·lectius específics (per exemple, jardiniers, professionals de la salut...).

Destinataris: treballadors i treballadores municipals.

Responsables: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i Servei de Recursos Humans.

Col·laboradors: totes les dependències de l'Ajuntament, Diputació de Barcelona, altres municipis amb programes d'ambientalització interna...

Recursos materials: guia sobre bones pràctiques adreçada als treballadors i les treballadores municipals.

Recursos humans: els propis del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i/o formadors externs.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre de participants a les sessions formatives.

Actuació 7.2.

Utilització de la intranet municipal com a via d'informació interna.

Resum:

Aquesta actuació pretén que els treballadors i les treballadores municipals percebin els temes relacionats amb la sostenibilitat com a quotidians i vinculats a la seva feina, utilitzant un mitjà de comunicació ja existent.

Es tracta de publicar breus comunicats de manera sistemàtica i no només esporàdicament. Es difondran les sessions de formació adreçades a treballadors i treballadores (no només les convocatòries sinó també els resultats), recomanacions relacionades amb bones practiques, altres informacions de caràcter intern, notícies sobre la implementació de l'Agenda 21 i indicadors de sostenibilitat (per exemple, es poden publicar les dades d'un indicador cada mes). Es procurarà rendibilitzar les notícies i informacions que es publiquin a la web de sostenibilitat municipal i les elaborades per a altres destinataris, sempre que siguin escaients: mitjans de comunicació locals (actuació 1.1.), xarxa d'equipaments (actuació 1.2.), membres del Club 21 (actuació 2.2.), etc.

Destinataris: treballadors i treballadores municipals.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Servei de Recursos Humans...

Recursos materials: intranet municipal.

Recursos humans: els propis del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i del Servei de Recursos Humans.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Nombre de notícies publicades pel Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat a la intranet.

Actuació 7.3.

Optimització de l'ús de la web de sostenibilitat municipal per a la centralització i difusió de les iniciatives emblemàtiques i de les bones pràctiques de l'Ajuntament.

Resum:

La web de sostenibilitat municipal té una secció de bones pràctiques des de la qual es difonen, en format de fitxa tècnica, les actuacions més significatives que els diferents departaments de l'Ajuntament de Mataró han anat realitzant en temes com la gestió de l'aigua, l'estalvi i l'eficiència energètica, les energies renovables, la mobilitat, els residus, el soroll o l'àmbit social.

La secció es continuarà mantenint i actualitzant i s'ampliaran les iniciatives difoses incorporant fitxes dels àmbits que vagin sorgint (responsabilitat social de l'Ajuntament, compra pública amb criteris de sostenibilitat...).

Paral·lelament es potenciarà la difusió d'aquesta secció i en general de la web de sostenibilitat municipal. Algunes propostes per augmentar la incidència i el nombre de visites a la web són:

- Fer referència a la web, i especialment a l'apartat de bones pràctiques, en els comunicats als mitjans (actuació 1.1.), a la xarxa d'equipaments (actuació 1.2.), als membres del Club 21 (actuació 2.2.), a les entitats i empreses de Mataró (actuacions vinculades a l'objectiu 4), etc.
- Potenciar la creació d'hipervincles entre les webs d'entitats i empreses i la web de sostenibilitat municipal (en aquest sentit, serà d'ajuda la difusió de bones pràctiques d'entitats i empreses a la secció de bones pràctiques – vegeu actuació 4.5.-).
- Gestionar que aparegui un *banner* o destacat a la pàgina principal del web municipal quan hi hagi una nova iniciativa remarcable (inauguració de l'Equipament, procés d'actualització de l'Agenda 21...).
- Crear un apartat de novetats a la pàgina principal que es vagi actualitzant periòdicament.
- Difondre el web des de l'Equipament.

Destinataris: tota la població.

Responsable: Servei de Comunicació i Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: tots els serveis municipals, organismes autònoms, instituts i empreses municipals que realitzen actuacions susceptibles de difondre's...

Recursos materials: web de sostenibilitat municipal.

Recursos humans: els propis del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicadors:

- Nombre de fitxes de bones pràctiques a la web.

Actuació 7.4.

Comunicació de les bones pràctiques en la gestió quotidiana municipal a través d'una campanya permanent de comunicació.

Resum:

Les actuacions municipals més significatives es poden donar a conèixer a través de comunicats de premsa, tal com es realitza habitualment i com proposa l'actuació 1.1. Ara bé, hi ha una multitud de petites bones pràctiques quotidianes que no són notícia, sigui perquè ja són habituals o per la seva senzillesa. Algunes d'aquestes bones pràctiques són poc evidents i desconegudes per bona part de la ciutadania, quan podrien ser l'aparador de la sostenibilitat en la gestió pública. En són exemples la xerojardineria, el reg amb aigües no potabilitzades, la recollida selectiva de residus (general i a les dependències municipals), la instal·lació de dispositius d'estalvi i eficiència en l'ús de l'aigua i l'energia en els equipaments públics, les instal·lacions solars tèrmiques i fotovoltaïques, els equipaments que es beneficien del Tub Verd, l'ús de fusta certificada per part de l'Ajuntament, etc.

Si la comunicació d'aquestes actuacions és present "in situ", és molt més significativa per als receptors que si apareix desvinculada. La iniciativa consisteix en acompanyar les actuacions de rètols informatius sobre el terreny per fer-les visibles a la ciutadania: petits cartells als jardins o als parterres informant de les espècies que consumeixen poca aigua o dels sistemes de reg eficient; informació sobre l'ús d'aigua no potable als camions cisterna; cartells als punts de recollida selectiva als equipaments públics; petits rètols informant sobre l'existència de dispositius d'estalvi d'aigua i energia als equipaments públics, amb invitació als usuaris a fer un bon ús dels recursos; visibilitat dels segells de fusta certificada al mobiliari; informació als camions de recollida selectiva de residus i als autobusos urbans; etc.

Destinatari: tota la població.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat i tots els serveis municipals, organismes autònoms, instituts i empreses municipals que realitzen actuacions susceptibles de donar-se a conèixer.

Col·laboradors: Servei de Comunicació...

Recursos materials: rètols i notes de premsa.

Recursos humans: els propis de cada dependència de l'Ajuntament.

Relació amb les altres actuacions: B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix d'altres sinergies.

Indicadors:

- Valoració de la gestió pública en les enquestes ciutadanes.

Objectiu 8. Crear un equipament de referència en matèria d'educació per a la sostenibilitat

Diagnosi

Catalunya ha estat un país capdavanter en la creació de centres d'educació ambiental. L'any 1975 va néixer la primera escola de natura, Can Lleonart, i des d'aleshores les iniciatives, tan públiques com privades, s'han multiplicat i diversificat. Els primers centres van sorgir animats pel final del franquisme i compromesos amb la idea de difondre l'educació ambiental per tot el territori. S'emparaven en una concepció profundament renovada dels models de convivència social, política i educativa.

A l'inici els centres s'adreçaven gairebé en exclusiva a la població escolar i tractaven una temàtica prioritàriament de tipus naturalístic. Actualment són un conjunt heterogeni d'espais i instal·lacions ubicats en alguns casos en zones naturals d'elevat interès ecològic; en altres, en àrees de marcat risc ambiental i, en d'altres, en ple casc urbà o nuclis de tipus rural, agropecuari o industrial (José Gutiérrez, 1996).

Existeix un consens sobre la importància dels centres d'educació ambiental, reconeguda en documents de caràcter estratègic com el *Libro blanco de la educación ambiental en España*, el resum i propostes del Fòrum 2000 d'Educació Ambiental (Societat Catalana d'Educació Ambiental) o l'Estratègia Catalana d'Educació Ambiental. Ara bé, tot i que a dia d'avui som la comunitat autònoma d'Espanya amb més equipaments, també cal dir que són molts, especialment els privats, que sobreviuen en condicions precàries o s'han vist obligats a tancar per condicionants econòmics.

El *Seminario Permanente de Calidad de los Equipamientos de Educación Ambiental*, convocat pel *Centro Nacional de Educación Ambiental* (Ministeri de Medi Ambient) i reunit a l'alberg de Bolico (Tenerife) el mes d'octubre de 2007, va consensuar la següent definició de centre d'educació ambiental: *és aquell centre que compta amb unes instal·lacions estables amb finalitat educativa, que té com a activitat principal desenvolupar programes amb projectes específics d'educació ambiental i un equip qualificat per al desenvolupament d'aquests.*

Igualment, el Seminari va classificar els centres en cinc tipologies principals: granja-escola, aula ambiental, centre d'interpretació, centre de referència i museu per a l'educació ambiental.

Un **centre de referència** és descrit com aquell que genera i coordina accions d'educació ambiental a través de la formació de formadors i persones que es troben en òrgans de decisió, la divulgació d'experiències i bones pràctiques, l'assessorament pedagògic de projectes, el recolzament de grups de treball, documentació ambiental, etc.

Alguns dels considerats centres de referència a l'Estat espanyol són: CEIDA (Galícia), Centro de Estudios Ambientales (CEA) de Vitòria, CIMA de Torrelavega, Centro de Recursos Ambientales de San Sebastián, CRANA (Navarra), Centro Nacional de Educación Ambiental (Segòvia, d'àmbit estatal), Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana, Centro de Educación Medioambiental de la Caja de Ahorros del Mediterráneo (Múrcia), La calle indiscreta: aula de medio ambiente urbano de Zaragoza, Aula de Medio Ambiente de Caja Burgos, Centro de Referencia de Educación Ambiental de Albacete, PRAE-CRA (Castella i Lleó), CDRA (Extremadura), etc.

El mes de maig de 2008, el CRANA de Navarra, per commemorar el seu cinquè aniversari, va convocar una trobada de centres de referència dependents de les comunitats autònomes, diputacions, ajuntaments i fundacions. A la trobada es va acordar mantenir el contacte i realitzar una trobada anual per tractar temes d'interès comú com les vies per compartir recursos o la coherència ambiental dels centres.

Els centres de referència juguen un paper destacat com a potenciadors de mecanismes de coordinació, comunicació i intercanvi: centralització de la informació; foment del treball en xarxa; organització de plataformes de trobada, socialització d'idees i innovació.

A Catalunya, la majoria de centres de referència són d'àmbit municipal i de caràcter urbà, i inclouen el Centre de Recursos Barcelona Sostenible, les Cases d'en Puig Centre d'Informació Ambiental (El Prat de Llobregat), el Centre de Recursos i Informació Ambiental (Vilanova i la Geltrú) i el Centre de Recursos per a la Protecció de la Salut i el Medi (Reus).

L'Acord de Govern a l'Ajuntament de Mataró pel mandat 2007-2011 contempla la destinació de la casa de l'arquitecte Jordi Capell del Nou Parc Central, protegida pel catàleg del patrimoni, com a centre de referència a la ciutat d'un Programa Local per a la Sostenibilitat. La iniciativa ha estat el desencadenant d'aquesta Estratègia d'educació per a la sostenibilitat i un dels temes principals de debat en el grup de treball creat per desenvolupar-la. La majoria d'actuacions de l'Estratègia tenen una vinculació directa o indirecta amb el centre de referència.

Membres del grup de treball han posat sobre la taula l'interrogant de si un equipament físic ha de ser el buc insígnia d'un projecte d'educació i sostenibilitat; si no té un afany materialista que contradiu els principis de simplificació i modèstia que haurien de ser els propis d'aquesta nova cultura. Però hi ha hagut un elevat grau de consens sobre l'interès de crear el centre, especialment com a espai demostratiu on visualitzar elements reals d'aplicació de criteris de sostenibilitat a l'habitatge i a la vida quotidiana en general.

Actuacions

- 8.1. Disseny d'un espai demostratiu de l'aplicació de criteris de sostenibilitat a la vida quotidiana amb aparença de casa particular i que s'expliqui per ella mateixa.
- 8.2. Difusió d'un model de ciutat més sostenible. Recollida i difusió d'iniciatives per a la millora de la sostenibilitat a la ciutat.
- 8.3. Centralització d'informació sobre activitats i serveis d'entitats relacionats amb la sostenibilitat. Acollida i punt de trobada d'entitats afins.
- 8.4. Programació d'activitats formatives i divulgatives.
- 8.5. Servei d'informació, orientació i atenció de consultes de particulars i col·lectius.

Actuació 8.1.

Disseny d'un espai demostratiu de l'aplicació de criteris de sostenibilitat a la vida quotidiana amb aparença de casa particular i que s'expliqui per ella mateixa.

Resum:

La casa Jordi Capell conserva les dependències pròpies d'un habitatge (cuina, rebedor, habitacions, menjador, lavabo...). És un edifici catalogat, característic del moviment modern, que en el seu moment va aplicar criteris del que actualment coneixem com a construcció sostenible (orientació, aprofitament de la llum natural, materials...). Així doncs, es proposa que aquest equipament sigui essencialment un espai demostratiu de l'aplicació de criteris de sostenibilitat en una casa particular.

Es proposa que:

- el consum responsable sigui un eix temàtic de tot l'equipament;
- s'utilitzin criteris d'edificació sostenible i materials ecològicament correctes en la rehabilitació (des de la fusta que s'usi en les portes de la casa o les pintures als llums del rebedor). També han de seguir criteris de sostenibilitat els aparells i productes que s'acostumen a trobar en un habitatge (electrodomèstics, aliments...). Els materials han de ser ben visibles per servir d'exemple al visitant. La informació corresponent ha de presentar-se al costat de cada element per tal d'assolir el propòsit de proporcionar les explicacions *in situ*;
- s'inclogui informació sobre l'arquitectura moderna, la figura de l'arquitecte Jordi Capell i la casa catalogada seu de l'Equipament;
- la casa sigui un espai viu i dinàmic que incorpori les novetats que periòdicament sorgeixen;
- les empreses de materials, productes i elements de construcció més compromesos amb la sostenibilitat puguin exposar-hi les seves novetats. Per això és proposa la convocatòria d'un concurs d'aquests materials i productes cada dos anys, a través del qual es seleccionaran els més innovadors per ser incorporats a la casa. El jurat del concurs pot estar format per membres del Consell Municipal de Medi Ambient;
- es promoguin les bones pràctiques individuals i col·lectives, no només les vinculades a la compra de productes sinó especialment a la reducció dels consums;
- l'espai exterior de l'Equipament (Parc Central) exemplifiqui i expliciti també una gestió sostenible (tipus de vegetació, elements de mobiliari urbà, compostatge...).
- l'equip del centre apliqui criteris de compra verda i coherència en la gestió.

Es cercarà un equilibri entre innovació tecnològica i criteris d'estalvi. S'evitarà un ús excessiu de tecnologia i de materials cars o difícils d'aconseguir. No ha de ser la casa que es pot tenir en el futur amb una despesa econòmica important sinó la que ens mostra elements assequibles en aquests moments.

Per altra banda, tenint en compte que la casa de l'arquitecte Jordi Capell era un xalet unifamiliar, i que la majoria de mataronins i mataronines viuen en pisos, s'han d'incloure propostes aplicables a les cases de pisos, així com informació sobre els avantatges ambientals d'una estructura urbanística compacta (menor ocupació del territori, accessibilitat als serveis, mobilitat més sostenible, reducció del consum energètic en calefacció, etc.).

Destinataris: públic general, tota la ciutadania.

Responsables: Servei d'Obres, Servei de Compra i Contractacions i Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Diputació de Barcelona, Consell Municipal de Medi Ambient, Institut Municipal de Promoció Econòmica, Servei de Manteniment i Serveis, Institut Municipal d'Acció Cultural, empreses que investiguen i creen productes que incorporen millores relacionades amb la

sostenibilitat al llarg de tot el seu cicle de vida (procedència, matèries primeres, costos energètics, minimització de residus, etc.). Assessorament del Col·legi d'Arquitectes, el Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics, l'Escola Universitària Politècnica de Mataró i l'Escola Universitària del Maresme...

Recursos materials: Concurs públic per adjudicar la reforma de l'equipament. La part de construcció i el projecte expositiu han d'estar totalment integrats.

Recursos humans: els propis del Servei d'Obres, de l'empresa adjudicatària i dels possibles assessors.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicadors:

- Nombre de visitants per any.

Actuació 8.2.

Difusió d'un model de ciutat més sostenible. Recollida i difusió d'iniciatives per a la millora de la sostenibilitat a la ciutat.

Resum:

Mataró va manifestar el seu compromís amb la sostenibilitat amb la signatura de la Carta d'Aalborg i el va materialitzar amb el desenvolupament de l'Agenda 21 Local i l'execució del Pla d'Acció.

L'Equipament és un punt de referència per tal de donar a conèixer i compartir els compromisos individuals i col·lectius que es van adquirint i desenvolupant a Mataró. Compromisos que són passos en la construcció d'una ciutat més sostenible. En el procés d'actualització de l'Agenda 21 que s'emprenrà l'any 2009 es posarà èmfasi en aquest compromís col·lectiu (vegeu actuació 4.1.).

La casa Jordi Capell ha de recollir i proporcionar informació sobre:

- l'Agenda 21 de Mataró i el model de ciutat que volem;
- els valors i l'evolució dels indicadors de sostenibilitat de la ciutat;
- les bones pràctiques de l'Ajuntament i altres institucions, centres educatius, entitats i empreses;
- el Pacte per la Mobilitat i el Pla de la Mobilitat Urbana de Mataró;
- les ordenances i altres regulacions relacionades amb medi ambient i sostenibilitat.

La comunicació no ha de ser neutra, sinó que ha d'interpel·lar el visitant. Cal cercar connexions entre el model de ciutat i l'acció individual i col·lectiva, invitar les persones a fer aportacions i fomentar el diàleg.

Destinataris: organitzacions de la ciutat i públic general.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Consell Municipal de Medi Ambient, Comissió Agenda 21 municipal, Servei de Participació Ciutadana, Secció de Civisme i Cooperació Internacional, Servei d'Estudis i Planificació...

Recursos materials: plafons expositius, ordinador, informació documental. Han de permetre l'actualització periòdica. Hi ha d'haver una part interactiva que permeti recollir propostes (en forma de targetes o en suport informàtic).

Recursos humans: personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: A2. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. És recomanable que s'implementi quan s'inauguri l'equipament o a curt termini.

Indicadors:

- Nombre d'iniciatives i propostes d'entitats, institucions, empreses i ciutadans i ciutadanes que es reben i es difonen a l'Equipament. Recull de bones pràctiques.

Actuació 8.3.

Centralització d'informació sobre activitats i serveis d'entitats relacionats amb la sostenibilitat. Acollida i punt de trobada d'entitats afins.

Resum:

Es vol que l'Equipament promogui el treball cooperatiu i ajudi a sumar els esforços de les entitats de la ciutat que treballen a favor de la sostenibilitat.

L'Equipament estarà obert a les propostes de les entitats. Algunes idees per donar suport a les seves activitats i serveis són:

- posar a disposició de les entitats una cartellera i expositor per als seus materials de difusió;
- difondre les activitats i serveis de les entitats per correu electrònic entre els membres del Club 21 (vegeu actuació 2.2.);
- incorporar les iniciatives de les entitats a les bases de dades de recursos d'educació per a la sostenibilitat i de coneixement del patrimoni (actuacions 3.1. i 6.1.);
- organitzar activitats conjuntes en el marc del programa d'activitats de l'Equipament (actuació 8.4);
- difondre les bones pràctiques de les entitats (actuació 4.5.);
- convocar trobades com a oportunitat d'intercanvi, facilitació de sinergies i treball en xarxa (actuació 4.6.).

Destinataris: entitats de Mataró. Se'n beneficia tota la població.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: Consell Municipal de Medi Ambient, Servei de Participació Ciutadana...

Recursos materials: expositor; base de dades única d'entitats, equipaments i persones interessades, amb un camp que permeti distingir col·lectius de persones individuals, i registre de participació a les activitats. Els demés recursos es detallen a cada una de les actuacions.

Recursos humans: personal de l'Equipament.

Relació amb les altres actuacions: A3. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. És bastant independent de les altres actuacions i es pot implementar a mig termini.

Indicadors:

- Nombre d'entitats que utilitzen l'Equipament com a mitjà per difondre activitats o serveis o organitzar activitats.

Actuació 8.4.

Programació d'activitats formatives i divulgatives.

Resum:

L'Equipament serà l'epicentre des d'on s'organitzaran i es difondran activitats adreçades a diferents àmbits.

El programa d'activitats ha de potenciar sinergies i aprofitar les capacitats i experiència d'entitats, especialment les de Mataró, però també les d'àmbit territorial més ampli. Serà coordinat des de l'Equipament, però les activitats dirigides per l'equip de treball de la casa han de ser una minoria; es tracta de promoure col·laboracions.

L'indret de realització tampoc ha de ser forçosament l'Equipament; l'escenari ha de ser el més apte en cada cas. Tot i així, és interessant fer algunes activitats a la casa o establir-la com un dels punts de trobada per donar-la a conèixer.

Les activitats es poden programar cada 3-4 mesos, període que representa un compromís entre el dinamisme i l'estabilitat.

Certes activitats, especialment les adreçades al públic general o als infants i joves, es poden repetir periòdicament: visites guiades a la casa, itineraris guiats pel parc central o la zona urbana, tallers de durada breu.

En principi la participació a les activitats serà gratuïta.

Algunes idees a tenir en compte per afavorir la qualitat i alhora una bona acollida del programa són:

- Prioritzar les activitats de caràcter pràctic (tallers, sortides, visites) en front a les teòriques (xerrades, conferències).
- Organitzar activitats per cicles temàtics; establir un fil conductor.
- Organitzar activitats específiques adreçades a diferents sectors (professionals, famílies...).
- Vincular activitats a l'actualitat, als temes d'interès que vagin aflorant i a les campanyes d'educació ambiental en curs.
- Prioritzar la realització d'unes poques activitats de més qualitat i impacte en comptes de moltes activitats de menys interès.
- Evitar les coincidències amb altres activitats a la ciutat i la saturació amb un excés d'oferta.
- Incloure una activitat estrella a cada programa, amb més esforç d'organització i difusió i més pressupost si cal.
- Incloure activitats de caràcter lúdic, especialment en els períodes de vacances.
- Decidir els horaris i dates més idonis en funció de les característiques dels destinataris potencials de cada tipus d'activitat.
- Facilitar l'assistència de persones amb responsabilitats familiars (per exemple, fer activitats simultànies per a pares i mares i per a infants).
- Establir una pauta pel que fa a dies de la setmana, del mes i horaris, per crear un hàbit en els usuaris assidus a les activitats.
- Addicionalment a la difusió general, fer una difusió específica de cada activitat entre el públic objectiu.
- En el cas dels cursos de més durada, gestionar el seu reconeixement oficial (estudiants, professorat).

- Avaluar les activitats i organitzar els nous programes tenint en compte els resultats de l'avaluació.

Destinataris: tota la població. Es prioritzaran activitats que permetin inscripcions individuals en front a les adreçades a grups organitzats, de manera que aquest programa serà complementari al Mataró Sostenible i a altres programes adreçats a grups.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: entitats de Mataró i experts en les diferents temàtiques, inclosos tècnics municipals...

Recursos materials: oficina per a la programació, difusió i tramitació de les inscripcions a les activitats; fullets de difusió; registre de col·laboradors; base de dades única d'equipaments, col·lectius i persones interessades i inscrites a les activitats. Les despeses de determinades activitats poden ser compartides (per exemple, amb l'Institut Municipal d'Acció Cultural o amb l'Institut Municipal de Promoció Econòmica).

Recursos humans: coordinador de les activitats, amb una dedicació mínima de mitja jornada a aquesta tasca. Cal preveure un pressupost per a la contractació de talleristes i ponents.

Relació amb les altres actuacions: A3. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. És bastant independent de les altres actuacions i es pot implementar a mig termini.

Indicadors:

- Nombre d'organitzacions col·laboradores en cada programa.
- Nombre total de participants a les activitats.
- Percentatge d'ocupació de les activitats (participants en relació a les places que s'ofereixen).
- Valoració de les activitats per part dels participants (recollida a través de qüestionaris).

Actuació 8.5.

Servei d'informació, orientació i atenció de consultes de particulars i col·lectius.

Resum:

Per passar de la voluntat als fets, els col·lectius i persones predisposats a aplicar mesures favorables a la sostenibilitat han de tenir a l'abast informació pràctica i opcions aplicables al seu àmbit. L'Oficina Agenda 21 de Mataró ha anat realitzant aquesta tasca informativa des de la seva creació, per diverses vies i de manera destacada a través de la web de sostenibilitat municipal.

L'Equipament reforçarà aquesta línia de treball, incloent entre els seus serveis la informació, orientació i atenció de consultes d'entitats, empreses i particulars.

El servei d'atenció de consultes contempla la creació d'una base de dades d'ús intern amb un registre per a cada consulta tipus. Inicialment es farà una labor de cerca i sistematització d'informació relacionada amb els elements presents a la casa (vegeu actuació 8.1) i amb les preguntes potencialment més freqüents, atenent a l'experiència de l'Oficina Agenda 21 i d'altres municipis que ofereixen aquest servei. Algunes dels temes "estrella" que s'apunten són: energies renovables, eficiència i estalvi energètic; mobilitat; gestió de residus; estalvi d'aigua; consum responsable; recursos per a l'educació ambiental; etc. La informació serà tant genèrica com específica de Mataró (aplicació d'ordenances, gestió municipal, contractació de serveis a la localitat). Un cop inaugurat el servei, l'actualització de la informació es farà atenent a les demandes i a les novetats que arribin a l'equipament.

S'establirà un mecanisme àgil de comunicació perquè els informadors coneguin el més aviat possible les noves iniciatives dels diferents serveis de l'Ajuntament (campanyes, formació, normativa...). La Comissió Agenda 21 pot jugar un paper en aquest sentit.

Les consultes personalitzades podran realitzar-se per correu electrònic, per telèfon i presencialment a l'Equipament. En les consultes presencials s'utilitzarà el suport dels elements reals presents a la casa, a més de les guies, catàlegs i fulletons disponibles. En els casos de consultes especialitzades, per a una millor atenció, es recomanarà la cita prèvia.

Les respostes a les consultes més freqüents i les informacions d'actualitat es difondran a la web de sostenibilitat municipal.

Destinataris: tots els col·lectius i persones interessades.

Responsable: Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat.

Col·laboradors: tots els serveis municipals, organismes autònoms, instituts i empreses municipals; entitats i empreses de Mataró que ofereixen serveis i recursos per a la sostenibilitat... Es poden establir convenis de col·laboració per a l'intercanvi d'informació amb altres municipis de Catalunya.

Recursos materials: espai per a l'atenció de visites a l'Equipament; telèfon; ordinador connectat a la xarxa; base de dades d'informacions temàtiques i registre de consultes; impressora; informació documental.

Recursos humans: l'equip de la casa Jordi Capell haurà d'estar format inicialment per 2 o 3 persones segons l'amplitud de l'horari i el nombre de dies setmanals d'obertura al públic. Els membres de l'equip compaginaran l'atenció a consultes amb les altres tasques. Es proposa comptar amb un equip assessor per a l'atenció de consultes especialitzades.

Relació amb les altres actuacions: A1. Actuació vinculada directament a l'activitat de l'Equipament. Ha d'estar implementada o a punt quan s'inauguri l'equipament.

Indicadors:

- Nombre de consultes ateses, classificades segons l'àmbit de la persona que fa la consulta (empresa, associació, escola, particular...).
- Nombre de consultes ateses, classificades per temes.

Observacions:

Per avaluar el servei seria de gran interès conèixer fins a quin punt les recomanacions donades són portades a la pràctica. En aquest sentit, es podria fer un seguiment d'una mostra d'usuaris, a través d'una breu enquesta telefònica o per correu electrònic un mes després d'atendre la seva consulta.

Equipaments d'educació ambiental o educació per al desenvolupament sostenible. Criteris de qualitat.

(adaptació del document Criterios de Calidad para la Educación Ambiental en Navarra 2006)

1- Organització i funcionament de l'Equipament

- 1.1 Existeixen mecanismes que fan possible i promouen la participació, des del seu inici, de tots els implicats.
- 1.2 L'equipament disposa d'un projecte educatiu de centre en el qual es recull la necessitat del projecte, la filosofia, els trets d'identitat, els continguts, la planificació i organització i els criteris metodològics i avaluatius. El projecte educatiu és un element diferenciador de l'equipament i al qual ha de donar resposta el programa educatiu de l'equipament. Ha d'estar escrit, consensuat i a disposició de tothom.
- 1.3 Existeixen mecanismes de coordinació entre els responsables de la gestió de l'equipament i els diferents actors/equips educatius que hi col·laboren.
- 1.4 L'equipament s'organitza planificant els recursos disponibles, els objectius previstos, els destinataris i els sistemes d'avaluació interna i externa.
- 1.5 Els objectius són coherents amb la realitat de l'equipament, el seu entorn i les possibilitats existents.
- 1.6 L'equipament disposa d'una clara estructura administrativa i de gestió i disposa de protocols i manuals d'actuació definits.
- 1.7 Es promou la participació social en l'equipament.
- 1.8 L'equipament col·labora activament amb el seu àmbit d'actuació.

2- Les instal·lacions

- 2.1 El disseny i la planificació de l'equipament és coherent i porta a la pràctica els principis del desenvolupament sostenible. Es cerca l'eficiència en el model de gestió.
- 2.2 Els recursos i materials disponibles són adequats al programa i a les activitats que desenvolupa.
- 2.3 L'equipament disposa de les necessàries mesures de seguretat i és accessible a tot tipus de públic.

3- Els destinataris

- 3.1 Es promou que l'usuari s'impliqui activament amb l'equipament.
- 3.2 L'equipament desenvolupa programes adreçats a un nombre ampli de sectors de la població.
- 3.3 La quantitat (ràtio) d'usuaris per activitat és adequada a les seves característiques i al tipus d'activitat que es desenvolupa.
- 3.4 L'equipament dóna resposta als interessos i necessitats de diferents grups de destinataris.

4- L'equip

- 4.1 L'equip de treball és multidisciplinari.
- 4.2 Les responsabilitats dels diferents membres de l'equip de treball són clares i estan ben definides.
- 4.3 Els diferents membres de l'equip de treball formen part d'una xarxa més ampla de comunicació i de relació amb professionals d'altres equipaments semblants.
- 4.4 L'equip de treball disposa d'oportunitats per millorar la seva formació professional.
- 4.5 Els membres de l'equip de treball estan professionalment capacitats per desenvolupar les seves funcions i implicats amb l'equipament.

5- Els programes i projectes

- 5.1 Els programes que desenvolupa l'equipament estan recolzats per materials didàctics, bibliografia, noves tecnologies i pàgines web.
- 5.2 L'esperit crític és un element important en el disseny i desenvolupament dels programes de l'equipament.
- 5.3 Els programes recullen els interessos i necessitats de diferents sectors de la població.
- 5.4 Existeixen instruments d'avaluació continua. Es planifiquen i s'utilitzen criteris d'avaluació de manera sistemàtica.
- 5.5 Existeix continuïtat i estabilitat en els programes que es realitzen.
- 5.6 Les activitats són atractives i participatives pels usuaris.
- 5.7 Els programes i els materials utilitzats són coherents amb els principis del desenvolupament sostenible.
- 5.8 Els programes responen a principis com igualtat d'oportunitats, equitat, diversitat cultural, cooperació internacional, justícia, civisme...
- 5.9 L'equipament disposa dels recursos adequats per desenvolupar els programes que ofereix.
- 5.10 Les activitats que organitza i els continguts que planteja són actuals i dinàmics. La informació amb la qual es treballa s'actualitza periòdicament.
- 5.11 Els projectes que desenvolupa són viables, satisfactoris, coherents i integradors.

Equip mínim per a iniciar el funcionament de l'Equipament

Es proposa un equip mínim de dues persones:

Recepció i atenció al públic

Tasques:

- Gestió de la centraleta telefònica.
- Gestió de l'adreça de correu electrònic d'informació de l'Equipament.
- Informació i atenció al públic presencialment, per telèfon i per correu electrònic. Resposta a consultes. Inscripcions a les activitats.
- Servei de préstec, venda o distribució de material (si s'escau).
- Acompanyament de les visites.
- Gestió i actualització de la base de dades d'informacions temàtiques, consultes ateses i respostes donades.
- Gestió de la base de dades de col·lectius i persones interessades i d'inscrits i participants a les activitats programades.
- Suport a l'organització i realització d'activitats.
- Cerca d'informació sobre educació i sostenibilitat (de la ciutat i d'àmbit més ampli).
- Redacció de breus notícies i comunicats, difusió d'informació (correu electrònic, web).
- Memòria periòdica del servei d'atenció al públic.
- Logística de l'equipament: obrir, tancar i control del manteniment de l'edifici. Control de l'estat del material exposat.

Perfil professional:

Tècnic mitjà.

Capacitat d'atenció al públic.

Bons coneixements d'ofimàtica. Especialista en gestió de bases de dades.

Bon nivell de català parlat i escrit; capacitat de redacció.

Coneixements de Mataró i de temàtiques relacionades amb la sostenibilitat.

Dinamització de l'Equipament, coordinació i gestió

Tasques:

- Operativització de les actuacions de l'Estratègia d'educació per al desenvolupament sostenible que es realitzin.
- Treball conjunt amb l'Oficina 21, diferents serveis municipals, entitats, associacions, empreses, centres educatius... per tal de recolzar, proposar, sumar, mediar, aprofitar sinergies en processos i actuacions relacionats amb Mataró, educació i sostenibilitat.
- Coordinació del programa d'activitats de l'Equipament.
- Selecció de recursos i documentació d'educació i sostenibilitat.
- Treball de suport als centres educatius formals i no formals de la ciutat.
- Relació amb altres equipaments semblants de Catalunya i l'Estat Espanyol.
- Suport a l'atenció de consultes.
- Avaluació de les realitzacions i propostes de noves actuacions.

Perfil professional:

Tècnic/a superior.

Especialista en educació i sostenibilitat.

Especialista en mediació i participació ciutadana.

Coneixements de processos d'Agenda 21 Local.

Bon nivell de català parlat i escrit; capacitat de redacció.

Llicenciatura: pedagog/a, psicòleg/psicòloga, sociòleg/sociòloga, ambientòleg/ambientòloga, biòleg/biòloga...

Aquest equip mínim no pot coordinar per si sol ni naturalment dur a terme totes les actuacions proposades en aquesta Estratègia. És senzillament l'imprescindible per començar a caminar.

Per altra banda, l'equip s'haurà d'ampliar ja des del primer moment si es vol que els horaris d'atenció al públic siguin dilatats (matí i tarda, caps de setmana...). S'ha de tenir present que els horaris laborals de l'equip han de ser més amplis que els horaris d'atenció al públic i de realització de les activitats, ja que s'ha de reservar temps no interromput per documentar-se, dissenyar programes i activitats, preparar materials, participar en reunions de coordinació i avaluació, redactar comunicats, informes i memòries, etc.

És potser aconsellable començar fent una prova pilot amb una horaris més limitats i fer activitats puntuals en uns horaris més amplis, i avaluar els resultats abans de decidir uns horaris més definitius.

Igualment, s'ha de considerar la possibilitat de disposar d'un servei d'assessorament extern per determinades temàtiques i actuacions que millori i faciliti les actuacions.

Síntesi de la relació entre les actuacions

A. Actuacions vinculades directament a l'activitat de l'Equipament		
A1. Inauguració equipament	A2. A curt termini	A3. A mig termini
2.1. Atenció ciutadania.	4.6. Convocatòria de trobades.	8.3. Acollida i punt de trobada.
2.2. Creació d'un Club 21.	5.5. Assessorament d'alumnes.	8.4. Programació d'activitats formatives i divulgatives.
3.2. Actualització del Mataró Sostenible.	8.2 Difusió d'un model de ciutat més sostenible.	
3.3. Visites a equipaments i infraestructures de la ciutat.		
4.4. Atenció consultes d'organitzacions de la ciutat.		
5.6. Atenció consultes de centres educatius.		
7.3. Optimització de la web de sostenibilitat municipal.		
8.1. Disseny d'un espai demostratiu de criteris de sostenibilitat.		
8.5. Servei d'informació, orientació i atenció consultes.		

B. Actuació amb connexions amb l'Equipament que requereix sinergies/ xarxa.
1.1. Incidència en els mitjans de comunicació locals.
1.2. Xarxa de punts de disseminació de la cultura de la sostenibilitat.
1.3. Informació dels resultats i beneficis col·lectius dels actes favorables a la sostenibilitat.
1.4. Integració de sectors de ciutadans no especialment actius.
2.3. Programació d'una campanya de sensibilització anual.
3.1. Recursos a l'abast: ciutat i sostenibilitat.
4.1. Implicació de les organitzacions en el procés d'actualització de l'Agenda 21.
4.2. Realització de seminaris pràctics d'ambientalització d'entitats.
4.3 Inclusió de continguts d'educació per a la sostenibilitat en programes de formació.
4.5 Recull i difusió de bones pràctiques d'entitats i empreses.
5.2. Seminari permanent de mestres i professors.
5.3. Incorporació de continguts de sostenibilitat en els plans de formació del professorat.
5.4. Elaboració d'un recurs anual que respongui a les necessitats del currículum educatiu.
6.1. Inventari i catalogació dels recursos de coneixement del patrimoni existents.
6.2. Incorporació de continguts relacionats amb la sostenibilitat en els itineraris existents.
6.3. Promoció del consum de productes alimentaris locals i ecològics.
7.1. Formació als treballadors municipals.
7.2. Utilització de la intranet municipal com a via d'informació interna.
7.4. Comunicació permanent de les bones pràctiques en la gestió quotidiana municipal.

C. Actuació independent
5.1 Congrés dels escolars.

SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT DE L'ESTRATÈGIA

Una estratègia és quelcom viu, un marc teòric i pràctic en el qual incorporar tot allò que vagi succeint, modificar i si és el cas eliminar aquelles actuacions que no donen resposta a les necessitats plantejades.

Mataró Educació i Sostenibilitat requereix el disseny del procés de seguiment que cal incorporar per avaluar-regular el procés. L'avaluació reguladora és una manera de comprendre les raons de les dificultats, per poder decidir nous reptes i noves fites. Una avaluació que va més enllà de reconèixer el grau d'assoliment dels objectius.

L'avaluació es realitza com a mínim a dos nivells: avaluació de cada actuació i avaluació de l'Estratègia.

Avaluació de cada actuació

Avaluació diagnòstica

Quan es decideix implementar una actuació, l'equip responsable ha de realitzar una avaluació diagnòstica per tal d'ajustar l'actuació a les característiques dels destinataris. Tot i que les fitxes-resum donen unes pautes per dur a terme les actuacions, hi ha moltes variables que no estan contemplades. Aquesta avaluació diagnòstica està entrelaçada amb el procés de concreció de les actuacions, i es pot definir en les reunions necessàries d'aquest procés. En alguns casos requerirà instruments específics (per exemple, un breu formulari que es pot enviar per correu electrònic als inscrits a un curs de formació), en d'altres un sondeig més informal (per exemple, una reunió amb representants d'un gremi per valorar l'interès i característiques que hauria de tenir un seminari de formació adreçat als agremiats).

Avaluació continuada

Al llarg de l'actuació es realitzarà una avaluació continuada per tal d'anar adaptant i millorant el procés sobre la marxa, sense haver d'esperar a realitzar tot un cicle per introduir millores. La manera de recollir la informació per a l'avaluació continuada també dependrà de l'actuació. En el cas d'un curs de formació, es pot programar una activitat per detectar què han après els participants, o obrir un torn de paraules perquè exposin les expectatives que tenen de cara a la sessió següent.

És important preveure un temps perquè els responsables de les actuacions puguin comentar les seves percepcions (per exemple, punts forts i punts febles del procés) de cara a la introducció de millores.

Avaluació final

Les actuacions s'avaluaran al finalitzar, un cop tancat un cicle o com a mínim al final de cada semestre. Es proposa:

- recollir dades quantitatives mitjançant els indicadors proposats a les actuacions i altres que sorgeixin;

- quan sigui un esforç raonable, demanar als destinataris de l'acció educativa que avaluin els seus aprenentatges i el seu grau de satisfacció amb l'actuació (verbalment o a través d'un qüestionari breu);
- redactar una breu memòria avaluativa de l'actuació que inclogui una descripció succinta, els indicadors, l'evolució dels indicadors si hi ha dades prèvies, la possible interpretació de les dades, l'avaluació per part dels destinataris si és el cas, la lectura de l'actuació a la llum dels criteris de qualitat plantejats en aquesta Estratègia, la percepció dels responsables de l'actuació sobre el grau d'assoliment dels objectius plantejats i les propostes de millora.

Avaluació global de l'Estratègia

El procés d'elaboració d'aquesta Estratègia ha comptat amb la participació d'un grup de persones relacionades amb la ciutat, l'educació i la sostenibilitat. Algunes d'elles han format part del grup de treball que ha escollit, debatut i prioritzat els objectius, els principals destinataris, les temàtiques més significatives, les línies estratègiques i les actuacions que recull aquest document. Altres han format part de l'equip coordinador, o bé han donat la seva opinió des de les seves entitats, associacions, grups polítics, empreses, centres educatius...en un seguit d'entrevistes que han aportat bona part dels continguts.

El responsable de l'avaluació de l'Estratègia serà el Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat. No obstant, es proposa crear una comissió de seguiment que doni continuïtat a l'equip coordinador, integrat pel Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat, representants de diferents serveis i instituts municipals (Secció de Civisme i Cooperació Internacional, Servei de Participació Ciutadana, Servei de Manteniment i Serveis, Institut Municipal d'Educació, Institut Municipal de Promoció Econòmica i Institut Municipal d'Acció Cultural) i l'equip d'assessorament extern de la Societat Catalana d'Educació Ambiental. S'hi podran incorporar aquelles persones que ho desitgin i que hagin participat en algun moment en aquesta Estratègia.

La comissió de seguiment rebrà per correu electrònic informació sobre el procés que s'està realitzant, amb periodicitat trimestral. Aquesta informació s'adreçarà personalment a tots els col·laboradors.

Es farà una reunió semestral amb els col·laboradors per tal de valorar l'assoliment dels objectius, proposar, debatre i fer el seguiment del camí que ha desenvolupat l'Estratègia i la concreció del següent semestre.

La convocatòria i la majoria dels materials de suport es trametran per correu electrònic. Es pot contemplar la distribució dels recursos que es vagin creant en la realització de les diferents actuacions proposades.

Es proposen els següents indicadors del procés de seguiment:

- Nombre de persones que formen part de la comissió de seguiment.
- Nombre de persones que participen a les reunions semestrals.
- Nombre d'aportacions que fan els col·laboradors per millorar el desenvolupament de l'Estratègia.
- Grau de satisfacció del col·laboradors i responsables del desenvolupament de l'Estratègia.
- Recursos econòmics anuals que es dediquen al desenvolupament de les actuacions de l'Estratègia.
- Nombre d'actuacions recollides a l'Estratègia que es desenvolupen anualment.

Al final de l'any s'elaborarà una memòria del projecte MES basada en les memòries avaluatives de cada actuació, les dades de participació en activitats que es poden extreure de la base de dades d'interessats i inscrits a activitats, les dades de consultes que es poden extreure de la base de dades d'informacions temàtiques i les conclusions de les reunions de la comissió de seguiment.

DOCUMENTS DE REFERÈNCIA

Agenda 21 Mataró: pla d'acció ambiental (actualització 2005). Mataró: Ajuntament de Mataró, 2005. Consultable a: <http://www.mataro.cat/temes/sostenible/docs/PlaAccioAmbiental.pdf>

Agenda 21: el compromís de Mataró amb la sostenibilitat. Mataró: Ajuntament de Mataró, 1999. Consultable a: <http://www.mataro.cat/ajuntament/publidoc/agenda21/agenda21.pdf>

Criterios de calidad para la Educación Ambiental en Navarra. Seminario de Calidad en Educación Ambiental, Centro de Recursos Ambientales de Navarra (CRAN), sector de empresas y profesionales de educación ambiental de la Estrategia Navarra en Educación Ambiental (ENEA) i Asociación Navarra de Educación Ambiental (ANEA), 2006.

Estrategia de Medio Ambiente Urbano. Ministerio Medio Ambiente. Red de Redes de Desarrollo Local Sostenible, 2006.

Flogaitis, E. i Liriakou, G. **Quelle évaluation pour quelle Education relative à l'Environnement? Approche comparative de trois paradigmes pour l'évaluation**. A: *Education relative à l'environnement. Regard, Recherche, Reflexions*. Vol. 2, 2000.

Fòrum 2000 d'educació ambiental: per renovar l'educació davant els reptes de la sostenibilitat. Resum i propostes. Barcelona: Societat Catalana d'Educació Ambiental, 2001.

Franquesa, T. **Esquema i orientacions per a un pla director de l'educació ambiental andorrà**. 1994. Esborrany.

Gutiérrez, J. **Estatuto de calidad para los equipamientos ambientales**. A: *30 Reflexiones sobre Educación Ambiental: artículos publicados en la carpeta informativa del CENEAM*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente. Organismo Autónomo de Parques Nacionales, 1999.

Mayer, M. **Educació per al desenvolupament sostenible: tendències, divergències i criteris de qualitat**. Barcelona: Societat Catalana d'Educació Ambiental, 2007. (Col·lecció *Monografies d'Educació Ambiental*, 12).

Mayer, M. **Criterios de calidad e indicadores en Educación Ambiental**. Ponència a les III Jornadas de Educación Ambiental de la Comunidad Autónoma de Aragón. Comunidad Autónoma de Aragón, 2006.

Nuestro futuro común ("Informe Brundtland"). Naciones Unidas. Comisión Mundial sobre Medio Ambiente i Desenvolupament, 1987. Madrid: Alianza Editorial, 1992.

Programa de acción para la educación en la sostenibilidad de la Diputación Foral de Bizkaia. Bizkaia: Diputación Foral de Bizkaia, 2007.

Schnack, K. **Why focus on conflicting interests in environmental education?** The Royal Danish School of Educational Studies. A: M. Ahlberg, M. i Filho, W. L. (eds.). *Environmental education for sustainability: good environment, good life*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 1998.

Subirats, J. (dir.). **Enquesta d'hàbits i valors sobre medi ambient i sostenibilitat**. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2006. (Col·lecció *Documents de l'Agenda 21*, 14).

Xifra, C. **La reflexió dialògica sobre els models d'educació ambiental com a formació permanent**. 2007. Treball de recerca del Doctorat Interuniversitari d'Educació Ambiental.

Webs

Ajuntament de Mataró. Portal i accés directe a les webs temàtiques.

www.mataro.cat

Ajuntament de Mataró. Totes les publicacions i documents.

www.mataro.cat/ajuntament/publidoc

Ajuntament de Mataró. Web de sostenibilitat municipal.

www.mataro.cat/temes/sostenible

Diputació de Barcelona. Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat.

www.diba.es/xarxasost

Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient i Habitatge.

<http://mediambient.gencat.cat>

Gobierno de España. Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino. Centro Nacional de Educación Ambiental.

www.mma.es/portal/secciones/formacion_educacion

Unesco. Educació per al Desenvolupament Sostenible. Decenni de les Nacions Unides (2005-2014)

www.unesco.org/education/desd/sp/